

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 48
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petina vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—
oglasit v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Fr. Kr.:

30 let.

Letos praznuje naša krščansko socialna organizacija 30 letnico svojega obstoja. Pred 30 leti je po celi Evropi zavel svez vetrič krščanskega in socialnega preporoda. Opri na znamenite okrožnice slavnega Leona XIII. so plemeniti možje vseh katoliških narodov kot požrtvovalni pionirji začeli boj proti pogubonosnemu liberalizmu, ki se je javljal v politiki in kulturi, v socialnem, gospodarskem in verskem življenju. Teda- nji čas junaške borbe je vsem narodom dal na čelo tudi junaške in dalekovidne moze. Slovencem je dal dr. Kreka. Kot mlad kap- lan je ta izredni mož spoznal, kje je treba najprvo začeti. Začel je tam, kjer je bila po- moč najbolj potrebna in srca najbolj pri- pravljena: med delavstvom.

Meseca junija se je zbralo delavstvo takratne ljubljanske predilnice na Šmarni gori. Tu je bil v slovesnem zborovanju polo- žen temelj celokupni naši krščansko-social- ni organizaciji. Plod tega zborovanja je bi- lo Katoliško delavsko društvo, katero je kmalu šlo blizu 1000 članov. In potem je šlo naprej kot vihar. Naši najboljši možje so se poleg dr. Kreka zbirali v tej organiza- ciji. Ne bomo naštevali imen teh veteranov naše junaške dobe. Mnogo njih počiva že davno v naših vrstah, mlajšim generacijam v večno vzvišen vzor požrtvovalne ljubezni do ideje. Vse, s čimur se danes ponosa naš narod pred svetom, je izšlo iz teh početkov in iz dela teh mož, duhovnih in svetnih, iz- obraženih in delavskih.

Sledilo je širokopotezno delo na za- družnem polju. Cilj je bil, našega kmeta in delavca gospodarsko osamosvojiti ter du- ševno in нравno usposobiti za vodstvo last- nih podjetij. Bilo je mnogo razočaranj, a uspehov ogromno. Kmetске kreditne in druge gospodarske zadruge so izvršile med našim ljudstvom gigantsko delo. Konsumne organizacije, ki so se imele boriti za največ- jim težavami, so se le po preteku ene ge- neracije dokazale, kako prav je imel dr. Krek, ko jih je ustanavljal. Prvo delav- sko konsumno društvo v Ljubljani pred- stavlja danes v večjem delu organizirano konsumno zadružništvo.

Vsporedno s tem delom je šlo prosvet- no. V okrilju katoliškega delavskega dru- štva se je ustanovila Slovenska krščanska socialna zveza, matica in ognjišče naše iz- obraževalne organizacije. Iz te so se razvi- jale druge. Prišla je Jugoslovanska Stro- kovna zveza, strokovna organizacija kršćan- skega delavstva. Iz nje je izšlo tudi orlov- stvo, organizacija krščanske mladine itd.

Na teh temeljih sloni tudi še vedno vse naše sedanje delo. In na te temelje oprta je ravno mogla uspevati politika katoliških Slovencev. Brez teh temeljev bi politični voditelji tedanjega časa nikdar ne bili do- segli teh uspehov, kakoršne so dosegali. Dosegali jih namreč niso voditelji, ampak ideja, okrog katere je bilo zbrano vse slo- vensko ljudstvo.

Dne 1. junija bomo slavili 30 letnico, odkar se je začelo med nami krščansko socialno gibanje. To slavlje prireja taisto Katoliško delavsko društvo, ki je pred 30 leti bilo ob tej priliki porojeno. Danes se nazivlja delavska zveza, organizacija slo- venskega krščansko socialnega delavstva. Tisti, ki se je v 30 letih iz njega razvilo vse naše delo, naj sedaj po 30 letih zbere okrog sebe vse, kar je iz dela in žrtev nastalo v teku te dobe.

Ne zbiramo se na jubileje toliko zato, da proslavljamo one, ki že leže v grobovih in ki naše proslave ne potrebujejo; tudi ne zato ravno, da častimo žive, ki niso nikdar delali radi časti. Ne bomo se zbirali k 30 letnici, da bi gledali nazaj, kajti dr. Krek je dejal, da je nehal biti mlad in delaven, kdor gleda nazaj, kaj je dovršil. Ampak zbrali se bomo na to 30 letnico, na ta jubilej krščansko socialnega dela, zato, da bomo videli, kakšen duh je vladal tedaj pred 30 leti pri delu za našo stvar, za našo idejo! Ta 30 letnica bodi proslava tistega požrtvo- valnega in nesebičnega duha, ki je tedaj vodil naše veterane, bodi proslava ideje, kateri moramo z enakim duhom služiti več- raj, danes in jutri do konca!

Med Pašićem in Pribičevićem poka.

SPORAZUM ZA KOALICIJSKO VLADO NE VELJA VEČ. — PRIBIČEVIĆ BO OBSDEL.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Snoči se je vršila na stanovanju Svetozarja Pribiče- vića dolga konferenca, katere so se ude- ležili dr. Janjić, Kojić in Srškić. Vsi trije so obiskali v kabinetu predsedništva vlade Nikolo Pašića in mu o tej konferenci poročali. Iz krogov radikalnih ministrov smo zvedeli zanimive stvari, ki so v skla- du s celokupno karakterizacijo Nikole Pašića. Na poslednjih sejah vlade, kjer se je razpravljalo o političnem položaju, je Pašić konstatiral, da sporazum med njim in Pribičevićem za koalicijsko vladu ne velja več od trenutka, češ, da je bila vsled Pribičevićevih nasvetov o odgoditvi skupščinskih sej primorana podati demi- sijo. Proti takemu tolmačenju je Pribi- čević ostro protestiral, češ, da je dobil garancijo, da bo koalicijska vodila volitve. Dobil je odgovor, da bi se za slučaj, če se posreči dobiti mandat za razpust skup-

ščine in volitve, lahko sklenil nov spo- razum, ne bo pa ostalo pri dosedanjem. Na seji ministrskega sveta ni prišlo do nobenega sporazuma in ostri medsebojni očitki so poslabšali napeto stanje med zavezniki. Cilj radikalov je očividno in ga ne tajijo. Z ozirom na dejstvo, da ni pri najvišjih faktorjih razpoloženja za kakr- šnosikolobodi kombinacijo s sedanjo koa- licijsko, bi se hoteli radikali rehabilitirati in rešiti, kar se še da. Na merodajnih mestih in po shodih valijo vso krivdo za sedanje stanje na Pribičevića, češ, da je radikale prevaril glede števila pristašev in da je s svojo politiko zrušil ugled koalicijske na minimum. Ne glede na končni izhod te borbe je že danes jasno, da bo Pribičević s svojimi trbanti vlekli krajšo slamico in je jasno, da je Pribičević v vsakem slučaju odigral.

Sramotno nameravano izdajstvo slovanskih interesov od strani Pašića.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Tukajšnji listi poročajo iz Pariza, da pričakujejo tam, da bo dr. Ninčić prišel iz Marseilla v Pariz in stopil v stik s francosko vlado v svrhu sklenitve pogodbe, kakršna je bila sklenjena med Francijo in Romunijo. Glede potovanja dr. Ninčića smo poročali, da javlja Presbiero, da potuje k svoji bolni materi v Marseille. Kolikor smo zvedeli, se mati dr. Ninčića nahaja v Belgradu. V Marseillu ima dr. Ninčić svojega brata, ki je tam generalni konzul. Tako bo najbrž tozadevno »Slovenčev« poročilo iz Pariza točno. Radikali smatrajo posebno pogodbo med Francijo in Jugoslavijo kot gotovo stvar. Vendar trdijo, da ne bo taka kot med Francijo in Romunijo, ampak bo po- dobna oni med Francijo in Češkoslovaško in bo sklenjena v svrhu čuvanja po mirov- nih pogodbah ustvarjenega položaja. Tako izgovarjanje je brezpomembno. Res je, da v mirovni pogodbi Besarabiji ni Romu- niji direktno priznana, toda nasprotno je res tudi to, da se francoski senat ne pro-

tivi, da se dosedanje provizorno stanje v Besarabiji ukine in da se Romuniji prizna juridično pravo na Besarabijo. Z ozirom na tak sklep francoskega senata, da naj bi bila pogodba samo čuvanje po mirovni- h pogodbah ustvarjenega stanja, ne more značiti drugega, kakor to, kar zahteva Ro- munija, da namreč mi vstopimo v blok proti Rusiji. Če bi bilo sedanji vladi res na tem, da sprejme slično pogodbo, kakor je bila sklenjena med Francijo in Češko- slovaško, potem bi ista vlada to bila lahko storila za časa konference male antante januarja meseca v Belgradu, ko je Beneš predlagal, da se ta pogodba raztegne na vse tri člane male antante, pa je bil ta predlog odklonjen. Zakaj je bil odklonjen, je danes jasno, kajti Romuniji je bila s francoske strani zagotovljena pomoč glede Besarabije. Zato ni prodril predlog, da naj se postavi diplomatska zveza z Rusijo. Ka- kor se vidi, je naša zunanja politika pogu- bonosna in škodljiva, kakor tudi notranja.

Radikali snubijo Hrvate.

Stojadinovićeva pot v Zagreb.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) V Zagreb je odpoval finančni minister dr. Stojadinović. To potovanje je v zvezi z novo ori- entacijo radikalov, ki bi se radi približali Hrvatim. Dr. Stojadinović je eden najbolj gorečih pristašev te ideje in so ga radikali poslali v Zagreb, ker se še ni politično umazal. Tukaj se dvomi nad uspehom te akcije, ker je gotovo, da je igra za Pašića izgubljena. Kar je poštenih radikalov, bo- do z opozicijskim blokom lahko sodelo- vali in jim ni treba posebne akcije.

LJUBA DAVIDOVIĆ NA DVORU.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Danes okrog 6 je bil g. Ljuba Davidović na dvoru in ostal tam do 7. Ponekod so se razširi- le vesti, da je dobil pri tej priliki mandat za sestavo vlade. Na pristojnih mestih smo se informirali, da so te vesti preuranjene. Konzultiranje političnih voditeljev se bo nadaljevalo po srbskih praznikih in bodo v prihodnjih dneh sprejeti tudi Radićevci.

PROFESOR JOVANOVIĆ O RAZPUSTU NARODNE SKUPŠČINE.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Vseučiliški profesor Slobodan Jovanović objavlja v »Politiki« članek o vprašanju razpusta narodne skupščine s državnopravnega sta- lišča in o stališču parlamentarizma in ustave. Jovanović je mnenja, da razpust narodne skupščine ne zavisi od stališča krone niti od vlade, ampak od stališča narodne skupščine same.

PRVOVRSTNE INFORMACIJE »SLOV. NARODA«.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Splošno ve- selost je vzbudilo po parlamentarnih klub- jih poročilo večerajšnjega »Slov. naroda«,

ki je iz najbolj zanesljivih virov zvedel, da se bo pred pravoslavno Veliko nočjo, go- tovo pa jutri izčistil položaj, ko bo imeno- vana nova vlada za volitve, ki jih bo vodil notranji minister Svetozar Pribičević. Tako poročanje je povsem v skladu z dosedanjimi informacijami »iz najboljših virov«, ki so se izkazale kot popoln nesmisel. Tak nesmisel je ta »izvirna« vest, kajti povsem gotovo je, da se bo kriza zavlekla preko 3. maja, za kateri dan sta »Jutro« in »Slov. narod« napovedala razpust skupščine. Ugo- tovitvi je treba, da o razpustu ni govora in zato je izključeno, da bi Pašić in Pribiče- vić vodila kake volitve.

NAVODILA RADIĆA HRSS.

Zagreb, 26. aprila. (Izv.) Snoči so se vrnili z Dunaja poslanci HRSS. Po informa- cijah vašega poročevalca je g. Radić po po- ročilu poslancev o njihovem delovanju po- polnoma odobril taktiko predsedstva HRSS in mu dal navodila, naj nadaljuje z dose- danjo taktiko. G. Radić je dal predsedstvu proste roke tudi glede samega vstopa v vladu.

POLITIČNA KONFERENCA V ZAGREBU.

Zagreb, 26. aprila. (Izv.) Danes ob 5. popoldne je povabil župan Heinzl na ča- janko člane predsedstva HRSS in Hrvatske Zajednice. Razgovarjali so se o nastopu fe- deracije HRSS pri bodočih volitvah na podlagi navodil, ki jih je dal Radić pred- sedstvu.

DRAGINJSKE DOKLADE DUHOVNIKOM.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Posebna ko- misija je v ministrstvu za vere v sporazu- mu z delegatom finančnega ministristva do- ločila tekst zakona o draginjskih dokla- dah za duhovnike vseh konfesij. Doklade se povečajo za 25 do 100 odstotkov. Zami- šljeni so trije draginjski razredi, V. prvi

razred pridejo duhovniki iz Dalmacije, Bo- ke Kotorske, Hercegovine in najsiromas- nejši iz Sardžaka. V drugi razred duhov- niki iz Slovenije, severne in južne Srbije, Bosne, Hrvatske in Srema. V tretjem raz- redu bodo pa duhovniki iz Bačke, Baranje Banata. Izvzeti so pri tem povišanju židov- ski in muslimanski duhovniki.

MASARYKOVO POTOVANJE.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Z ozirom na potovanje dr. Masaryka v Italijo se je tukaj razširilo mnenje, da bo tudi Čeho- slovaška sklenila posebno pogodbo z Ita- lijo. Ta vest se dementira, pač pa se trdi, da bo Masaryk prišel iz Italije v Belgrad. Predsednik Masaryk se nahaja v Italiji zgolj iz zdravstvenih razlogov.

ANGLEŠKA POSLANCA V BELGRADU.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) V Belgrad sta prispela dva angleška poslanca in si- cer Filip Dawson in Josip Hanon. Poslana sta od angleške vlade, da se poučita o go- spodarskih in političnih razmerah na Bal- kanu, posebno v Jugoslaviji. Njuna na- vzročnost je Pašiću za časa reševanja se- danje krize zelo neljuba.

VZORČNI VELESEJEM V ZAGREBU.

Zagreb, 26. aprila. (Izv.) Jutri dopol- dne bo slovesno otvorjen vzorčni velesejem.

Potovanje kralja Aleksandra v Pariz v italijanski luči.

Rim, 26. aprila. (Izv.) »Agenzia Vol- ta« poroča uradno: »O nameravanem po- tovanju jugoslovanske kraljevske dvojice v Pariz dne 25. maja sodijo tukajšnji po- litični krogi, da bodo pri tej priložnosti razpravljali francoski in jugoslovanski ministri o raznih še nerešenih vprašanjih, n. pr. o plačilu vojnih kreditov, ki jih je prejela Srbija, potem o plačilu vojnega materijala, ki ga je dobavljala Francija Srbiji med vojno in o plačilu srbskega državnega dolga. Inozemski listi so v svojih ocenah o pomenu obiska naglašali med drugim tudi to, da bosta kralj Ale- ksander in predsednik Millerand podpi- sala posebno zvezno pogodbo, toda v di- plomatskih krogih v Rimu o tem ni nič znanega. Za slučaj, če res pride do kak- šne pogodbe, pa smatrajo v Rimu, da bo pogodba le splošnega značaja, ker je po- polnoma izključeno, da bi se mogla skle- niti med Parizom in Belgradom vojaška pogodba.

Rim, 26. aprila. Včeraj se je pod predsedstvom Mussolinijevim sešel itali- janski ministrski svet. Sprejel je več važ- nih sklepov: 1. Redne kralj. čete v Libiji se polagoma popolnoma nadomeste s ko- lonijalnimi miličnimi legijami. Častniki v teh legijah bodo mogli postati le bivši častniki v redni vojski. Moštvo bo mo- ralo odgovarjati vsem pogojem, ki jih zahteva kolonijalna služba. V gospodar- skem pogledu bodo častniki in moštvo kolonijalne milice izenačeni z onimi v lovskih bataljonih. Služba v kolonijalni milici bo v vsakem oziru veljala kot vo- jaška služba. 2. Upravne volitve, ki bi se morale vršiti v tekočem letu, se prelože na l. 1925; to predvsem zato, ker ne gre deželo znova gnati v volivni boj, pa tudi zato, ker bodo tudi ženske dobile voliv- no pravico za občinske uprave in naj se ta pravica uveljavi že pri prihodnjih vo- litvah. Obenem s odgoditvijo volitev se podaljša funkcijska doba županov, občin- skih odborov, komisij in vseh drugih kor- poracij, ki služijo samoupravi. 3. S. 1. majem se uvede na Reki redna pre- fektorna oblast ter se za prefekta ime- nuje kom. Michele Sorge, sedanji beneški podprefekt. Časno ostane reškemu prefektu guvernerska pooblastila, ki so potrebna zlasti za izvršitev z Jugoslavijo sklenjenih dogovorov. 4. Izda se dekret o ustanavljanju in disciplini igralnic v itali- janskih kopalnicah in letoviščih.

LAŠKI KRALJ V BENETKAH.

Rim, 26. aprila. (Izv.) V petek se je italijanski kralj odpeljal v Benetke, kjer je danes otvoril umetniško razstavo na slovesen način.

Proti francosko-romunski zvezi.

Berlin, 26. aprila. (Izv.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Pariza, da je angleška vlada protestirala proti sklepu francosko-romunske pogodbe, angleški finančniki pa so dali romunski vladi na znanje, da je posojilo v znesku 10 milijonov funtov nemogoče, če si Romunija ne ohrani svoje politične neodvisnosti.

ANGLESKO-RUSKA POGAJANJA.

London, 26. aprila. (Izv.) Rakovski je izjavil, da delo v komisijah za angleško-ruski sporazum lepo napreduje. Doslej še ni prišlo nikjer do nesoglasij.

NOVE VOLITVE NA ANGLEškEM?

London, 26. aprila. (Izv.) Konservativci pripravljajo za mesec maj veliko volivno kampanjo po vseh volivnih okrajih, ker računajo, da bodo nove volitve že meseca julija.

ANGLEŽI ZA IZPRAZNITEV PORUHRJA.

London, 26. aprila. (Izv.) V uradnih krogih se strinjajo z mnenjem Poincaréja, da je treba proti Nemčiji nastopiti ostro, če bi kazalo slabo voljo za plačevanje. Javno mnenje pa stoji na stališču, da je treba poročilo strokovnjakov smatrati kot celoto in da mora Francija zasedene dele Nemčije izprazniti.

PRED KONCEM ŠTRAJKA PRISTANSKIH DELAVCEV.

London, 26. aprila. (Izv.) Organizacija pristaniških delavcev v Southamptonu je sprejela predlog, po katerem se delavstvo zadovoljuje z doklado 10 šilingov tedensko.

AMERIŠKA POMOČ ZA NEMČIJO.

Newyork, 26. aprila. (Izv.) V Newyorku se je osnovala posebna bančna skupina, ki bo podprla novo nemško državno banko. Nemška banka bo dobila v kratkem 5 milijonov dolarjev na razpolago.

NOV POLJSKI KARDINAL.

Varšava, 26. aprila. (Izv.) Poljski listi poročajo iz Rima, da bo nadškof Cieplak v kratkem imenovan za kardinala.

PROST IZVOZ MOKE IZ OGRSKE.

Budimpešta, 26. aprila. (Izv.) Finančni minister je odpravil izvozno carino na moko, ki jo je bilo treba doslej plačevati in natura.

LEP LETALSKI USPEH.

Pariz, 26. aprila. (Izv.) Letalec Billeter je preletel 2000 kilometrov dolgo pot iz Pariza do Bukarešte v 11 urah, ne da bi se bil spotoma kje ustavil.

NOVO ZDRAVILO ZA ŠKRLATINKO.

Newyork, 26. aprila. (Izv.) Mestni laboratorij je izjavil na zborovanju zdravnikov, da so od chikaškega zdravnika dr. Dicka izumljeno sredstvo proti škrlatinki preskusili na 500 otrokih z odličnim uspehom, tako da se more škrlatinka danes smatrati za popolnoma ozdravljivo bolezen.

SREDSTVO PROTI SLINJEVKI.

Berlin, 26. aprila. (Izv.) Profesorju Dahmen-u na visoki šoli za živinozdravništvo se je posrečilo odkriti in umetno gojiti čiste kulture bacila, ki povzročajo slinjevko in parkijevko. Upanje je opravičeno, da se bodo poslej obnesli tudi poskusi, kako te bolezni ozdraviti.

Pogajanja med Anglijo in Rusijo.

(Od našega dopisnika.)

London, aprila 1924.

Težko je reči, da bodo v ruskem vprašanju oni narodi najbolj odrezali, ki bodo najdalje časa stali ob strani in čakali, da se v to velikansko državo povrnejo to, kar se v diplomatski terminologiji imenuje redne razmere.

Ako zasledujemo razmerje zapadnih velesil do Rusije od revolucije dalje, bomo našli sledeče zanimive faze. Najprej so šle nad sovjetsko vlado z mečem in s topovi. Konec direktne vojaške intervencije v Rusiji nam je še v dobrem spominu. Nadalje so se potem v drugi fazi posluževale gospodarskega in političnega orožja. Sovjetom se je napovedala gospodarska blokada in potem političnih dogovorov s sosednimi državami so si velesile kupile zvestih stražarjev ob sovjetski meji. Okrog Rusije se je potegnil železen obroč. V tretji dobi, ko niti blokade niti politična ofenziva nista prinesli uspehov, so se velesile z gnusom obrnile proč od dežele krvi. To je doba, ko so si medsebojno častitale, da se jim je posrečilo omejiti sovjetski požar na vzhodno ozemlje in ko so pošiljale v Moskvo dolge moralne pridige. Ime Rusije se je izgovarjalo le z največjim preziranjem in okoli ust se je igral porogljiv nasmehek: Pustimo jih, da se operejo in oblečejo, kot se spodobi civiliziranemu človeku! Potem šele bomo videli, če sploh spregovorimo z njimi!

Poincaré v Franciji in Lord Curzon v Angliji sta predstavljala to politiko prezirajoče rezerviranosti. To stališče seveda ne more trajati večno, ker ni mogoče izrezati iz evropske gospodarske enote ruske skupine s 130 milijoni lačnih ust in z ravnotoliko delavnimi rokami.

Sedaj je napočila nova faza, in kakor kaže, bo ta uspešna. Trdili bi neresnico, ako bi rekli, da je nova, ker se je že pred šestimi leti rodila v nemških glavah. Rusije ni mogoče vojaško vreči na tla. Zapupati obmejnimi stražarjem je zelo nevarna igra, izobčiti jo iz Evrope je brezmišleno in obenem dvorezen meč. Torej se mora kolonizirati! Nemci so dolgo časa živeli v sosedstvu Rusije ter so polagoma spoznali, da konstruktivnim talentom slovanstva ni treba mnogo zapupati. Ko jih je poraz v svetovni vojni vrgel proč od Rena in od morja, se jim je pravilnost tega opazovanja še jasneje prikazala. Rusijo treba kolonizirati! In procesija nemških tehnikov so se vlekla tja proti Moskvi, medtem ko so zapadne velesile še vedno učile rusko vlado moralke. In nemški trgovci so razpredli širom sovjetskih republik mrežo gospodarskih vezi, medtem ko so na zapadu še vedno čakali rednih razmer.

S prihodom fašizma, ki razvija silno konstruktivno silo in s prihodom angleške delavske stranke na čelo britanskega imperija se je, ako znamenja ne lažejo, tudi zapad spoprijaznil z mislijo kolonizacije v Rusiji.

In ta nova smer v odnošajih z Rusijo je najnevarnejša, ker slovanski Rus ne bo mogel braniti svojega ozemlja proti gospodarski invaziji, kot ga je branil pred vojaškimi pohodi, ki so mu hoteli podjarmiti domovino. Italijanski fašizem seveda ne bo mogel najti v Rusiji več nego priložnost za moralčne uspehe, ki bodo njegovi prestiji doma utrdili. Italija ne bo še danes konkurirala v Rusiji, ker mora začetni zidati rimsko cesarstvo najprej v Adriji in v Sredozemskem morju. Čisto druga vloga pa čaka Anglijo.

Mi vemo, da si ruska in angleška politika že od časov Petra Velikega nasprotujeta. Mi vemo, da Anglija ni bila indiferentna napram pripravam za boljševiško revolucijo. Mi vemo, da je Anglija podvzela vse, kar je bilo v njenih močeh, da uniči možnost za nadaljni razmah ruske države. In ako je danes Labour vlada s tako kraljevo gesto priznala obstoječo rusko vlado in izvala konferenco, ki sedaj zboruje v Londonu, si kljub pacifističnim izjavam novih mož v Angliji ne moremo predstavljati prav lahko, da je bilo vprašanje miru in sprave in pravičnosti edino odločilno za korak, ki ga je R. Mac Donald podvzel s tako odločnostjo. Tudi socialistične simpatije, ki so med sovjetsko vlado in med angleško Labour stranko seveda zelo močne, nam tega nepričakovane preobrata v angleški vnaji politiki ne morejo zadosti jasno tolmačiti. Dejstvo je, da je Rusija poslala v London kopo gospodarskih strokovnjakov, ki naj z angleško vlado rešijo »med Rusijo in Anglijo viseča vprašanja«. Kaj je pa za tem dejstvom?

Naj nam bo dovoljeno pribiti dvoje dejstev. Prvič, na dan, ko je R. Mac Donald priznal Rusijo in povabil konferenco v London, City ali finančni krog v Londonu ter bivši podjetniki, ki so zgubili svoja posestva v Rusiji, niso prav nič protestirali. Vse je šlo gladko brez protestov. Nadalje na dan, ko so ruski delegati prišli v London, so zastopniki največjih londonskih bank poslali min. predsedniku memorandum, v katerem so zapisali pogoje, pod katerimi bi angleške banke bile eventualno voljne premisljevati o denarni pomoči sovjetski vladi. Ako primerjamo otvoritveni govor min. predsednika s tem dokumentom bankirjev, se ne moremo ubraniti gotovih analogij, tako da bi navsezadnje skoroda verjeli poročilom, ki trdijo, da si je Labour vlada tisti memorandum pustila poslati na izrecno zahtevo.

Iz teh dveh zelo zanimivih konstatacij pa sedaj lahko napravimo še zanimivejša zaključke. Angleški trgovski in denarni krog so torej z nekim vidnim veseljem pozdravili poizkus nove vlade priti v normalni stik z Rusijo. Morda so ga že težko pričakovali! Na drugi strani so pa hitro pojasnili pogoje, pod katerimi bi bili voljni sodelovati in ti pogoji se zelo približujejo nemški koncepciji o koloniziranju Rusije. Trenutek zato je ugoden. Rusija rabi denarja, preko te težave ne more in pripravljena je na žrtve. Socialistična vlada v Angliji se ne bo kompromitirala, ako ponudi ruskim sodrugom pomoč in njej bodo sebičnost težje mogli očitati. Ako se posreči priti do sporazuma, bo celemu svetu ustreženo.

Rusija bo dobila denar. Labour vlada v Angliji bo lahko potrkala na prsa, češ, mi smo ostali zvesti socialističnim principom, napravili smo mir, pomagali smo somišljenikom, ki trpijo, ne da bi zatajili svojo politično vero. Trgovci in bankirji bodo imeli odprta vrata v rezervoar bogate ruske zemlje ter se bodo razpršili širom republike, da zasedejo najvažnejše produkcijske postojanke. In angleški imperij se bo za nekaj časa odkrižal sitnih ruskih manevrov v Mali Aziji, v Perziji in v Afganistanu. Tako bo ta navidezno ne-

sebična gesta v imenu miru, bratstva in sprave prinesla Vel. Britaniji one uspehe, ki jih orjaške intervencije in blokade niso zmogle uresničiti.

»Kaj je rusko vprašanje? se vprašuje W. Garvin v Observer-ju. »Za nas to n more biti problem, kdo bo vladal v Rusiji, ampak kdo bo Rusijo postavil na noge? ko ruski narod očitno ni bil v stanju rešiti tla pod seboj!« Z drugimi besedami: Svet začena resnično dvomiti o konstruktivnih zmožnostih ruskih Slovanov. Fleta po revoluciji so stari zgodovinski asijom o politični in gospodarski inferiornosti Slovanstva skoroda omajala, a čedalje se zgodovina razvija, tembolj postaja ta pravec nanovo utemeljen. Rusija ne more sama na noge. Ni edinosti! Gre sedaj samo za to, kdo jo bo organiziral, oz. koloniziral ali Nemčija, ali Francija ali Anglija. Zakaj bi Anglija sedanj trenutek, ki je zanjo najugodnejši (Nemčija nima denarja, Francija čaka na konstitucionalno vlado v Rusiji) ne izrabila v svoj dobrobit ter si podjarmila, čeprav z velikanskimi žrtvami, rusko gospodarstvo, ko bo potem gospodarske nadvlade lahko vplivala tudi na bodočo rusko politiko? Kdo naj Rusijo kolonizira: ali Nemec, ali Francoz, ali Anglež? Ker nekdo jo mora, zakaj naj bi kolonizator ne bil Anglež? — Uspehe bo žela bodoča generacija!

To je nekako ozadje sedanje konference v Londonu. Zato pa smo mnenja, da oni narodi, ki čakajo, ne bodo najbolje odrezali. Mi bi rajši videli, ako bi slovanske države v Evropi bile malo iskrenejše in malo dalekovidnejše glede Rusije. Ni zadosti sanjati o bodoči veličini Rusije, medtem ko si drugi narodi vihajo roka in se pripravljajo, da iz sedanjih razvalin nanovo vpostavijo to veliko slovansko državo. In nevarno je to čakanje, ko so narodi Slovanstvu očitno nasprotni. Zakaj bi se mi ne smeli potem čuditi, zakaj se Francija, ki je zaveznica slovanskih držav, drži v rezervi? Zakaj bi se mi potem ne smeli s strahom povpraševati, kaj nas čaka v bližnji bodočnosti, ko vidimo, da slovansko ozemlje pada polagoma pod vpliv držav, ki niso slovanske prijateljice? Ta strah je upravičen, neglede na tragiko, ki je v dejstvu, da svet nadaljuje prezirati Slovana in barantati z njim in z njegovo zemljo.

Korupcija — svetovna bolezen.

V velikonočni številki dunajske »Neue Freie Presse« je priobčil znani sociolog Lujo Brentano pod tem naslovom članek, ki je tudi za naše razmere nadvse poučen in zanimiv. Zato ga objavljamo v daljšem izvlečku. Brentano piše:

»Podkupovanje je igralo v politiki vedno veliko vlogo in včasih je ogrožalo celo obstoj držav. Iz svoje srednjeveške dobe se vsi še spominjamo trpke ironije, s katero je Jurgurta zasmehoval podkupljivost starorimskega senata. Našli pa so se že tedaj moške, ki so s svojim poštenjem rešili državo. Tako kakor v starem Rimu se je godilo tudi v srednjem in novem veku. V dobi merkantilizma je slavilo podkupovanje prave orgije, zlasti v Angliji. Tako pripovedujejo o Robertu Walpolu, da je pred vsakim glasovanjem v angleškem parlamentu poslancem stiskal v roke večje ali manjše vsote in najtrdnjša opora proslule »Vzhodno-indijske družbe« so bili slabo plačani uradniki, ki so si pridobi-

whiskyja in pil pol ure v počasnih požirkih. Potem pa je, ne da bi spustil steklenico, spet stopil ven in se vsedel na rob sani, tik poleg verižice, na katero je bil priklenjen Kazan.

Vpliv whiskyja se je začel kazati in oči so mu žarele na nenavaden način.

»Ujel sem te!« je ponovil. »Toda kdo je spreminil tvoje staro ime? Kje si naletel na tega novega gospodarja? To so mi uganke. Ho, ho! Škoda, da ne moreš govoriti.«

Thorpe in njegova mlada žena še nista bila zaspala, kajti Mac Cready je začul njegov glas, kateremu je odgovoril glasen Izabelin smeh.

Maca Creadyja je kar pretreslo. Obraz mu je zalila rdečica in postavil se je na noge. Vtaknil je steklenico v suknjin žep in daleč okoli ognja neslišno tiho stopal proti senci drevesa, ki je stalo poleg Thorpovega šotora. Tukaj skrit je dolgo prisluškoval, nepremično kot kip. Šele proti polnoči se je splazil nazaj v svoj šotor, ves blede in v nemirnem obrazu. Bele ženske so redke v Severni deželi in divja strast, skoraj blaznost, je vstajala in rastla v tej nečisti duši.

(Dalje sledi.)

BOLECINE? v obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vsi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter čez 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštno 8 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev; z 10% doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elza trg štev. 134 Hrvatsko.

James Oliver Curwood:

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Njegov pogled se je vrnil k Izabeli in isti blisk se je znova zaiskril v njem. Njo je kar spreletelo radi tega. Že ko je izstopila iz vlaka in ji je bil ta mož podal roko, je čutila pri pogledu nanj, da ji zastaja kri. Toda brzda je svoje razburjenje, ko se je spomnila povesti, ki jih je bil pravil njen soprog o teh sirovih možeh, ki so bivali v gozdovih Severne dežele. Slikal jih je bil malo prostaške, a energične, močate in iskrene in predeh je še bila prišla v njih kraje, jih je že ljubila in občudovala.

Otresla se je mržnje, ki jo je občutila napram Macu Creadyju in ga vprašala z nasmehom:

»Pes vas nima rad,« je dejala prijazno. »Hočete, da vas sprijaznim z njim?«

In sklonila se je na Kazana, katerega verižico je bil Thorpe spet prijel v roko, pripravljen, da ga zadrži, če bi bilo treba.

Tudi Mac Cready se je sklonil proti psu. Njegov in Izabelin obraz sta se skoro dotaknila. Vodnik je videl par palcev od svojih ust usta mlade žene, ki je z dobrohotnim nasmehom skušala pomiriti Kazana in udušiti njegovo rentančenje v goltancu. Mac Cready je porabil priliko, ko ga ni mogel videti Thorpe, ki mu je kazal hrbet, in začel ostro gledati mlado ženo, ki ga je menda neprimerno bolj zanimala kot Kazan.

»Napravite kakor jaz,« je dejala, »gladite ga...«

Toda Mac Cready se je bil že zavrnil. »Junaška ste!« je odvrnil. »Jaz bi si tega ne upal. Iztrgal bi mi roko.«

Odšli so po ozki stezi, ki je bila izhujena v snegu.

Šli so skozi gost smrekov gozd, ki jih je popolnoma zakrival, in prišli kmalu do taborišča, ki ga je bil Thorpe zapustil pred štirinajstimi dnevi, in kamor se je vračal v spremstvu svoje mlade soproge. Njegov šotor, v katerem je bil živel v družbi svojega starega vodnika, je bil še vedno tukaj, tik poleg njega pa je stal nov šotor, ki je bil določen za Maca Creadyja.

Velik ogenj je plapolal in poleg ognja so bile dolge sani. Na sosedna drevesa so bile privezane temne postave z žarečimi očmi. To so bili stari tovariši, ki jih je bil Kazan spet našel. Ves trd je stal nepremično, medtem ko je Thorpe priklenil njegovo verižico na les sani. Spet se je začelo zanj v njegovih gozdovih navadno življenje in njegova vloga vodnika vprege.

Izabela se je čudila za njo nenavadnemu življenju, ki se ga bo od sedaj naprej udeleževala. Zabavala se je z vsem in veselo plaskala. Thorpe je dvignil in potegnil nazaj platnena vrata šotora in jo povabil, naj vstopi pred njim. Ker pa je bila vstopila, ne da bi pogledala nazaj proti Kazanu in ne da bi ga bila nagovorila, je bil silno žalosten in cvileč gledal na Maca Creadyja.

Notri v šotoru je Thorpe dejal:

»Zelo mi je žal, da se stari Jackpine, moj prejšnji vodnik ni mogel odločiti. Sta-

novati z nami. Bil je spreobrnjen Indijanec in človek, do katerega sem imel popolno zaupanje. Toda hotel se je na vsak način vrniti domov. Pregovoriti ga nisem mogel niti s prošnjami niti z denarnimi ponudbami. Dal bi enomesečno plačo, Izabela, da bi vam mogel nuditi priliko videti, kako vodi sani. Ta Mac Cready je pa človek, do katerega nimam preveč zaupanja. To je čuden možak, mi je dejal agent družbe, ki mi ga je preskrbel, toda gozdne pokrajine, kjer moramo potovati, pozna kot zemljepisno karto. Psi ne menjajo radi vodnika in se mu ustavljajo. Prepričan sem, da se posebno Kazan ne bo priklenil nanj niti za las.«

Kazan je s pridvignjenimi ušesi poslušal Izabelin glas, ki je sedaj govoril v šotoru. Tako ni niti videl, niti slišal Mac Creadyja, ki se je bil previdno splazil za njegov hrbet in zaklical naglo, kot bi počil strel:

»Pedro!«

Kazan je odskočil in se stresel, kot bi ga bil kdo udaril z bičem.

»To pot sem te pa ujel, stari vrag!« je mrmral Mac Cready, ves blede v luči ognja. »Spremenili so ti ime, kaj? Toda vedel sem dobro, da sva stara znanca!«

III. Dvoboje.

Ko je bil tako spregovoril, je Mac Cready molče sedel k ognju in ostal tu precej dolgo časa. Njegov pogled ni zapustil Kazana. Potem pa, ko je mislil, da Thorpe in njegova žena ne bosta več prišla iz svojega šotora in prebila v njem celo noč, je šel v svojega in vstopil. Nato je vzel steklenico

vali ogromna premoženja na račun svoje podkupljivosti.

Dve stvari sta svet osvobodili te kuge: čisto poštenje, ki je moralo zavladati tako v javni upravi kakor v privatnem življenju, in pa strogo izvrševanje dolžnosti. Na Angleškem so tem principom pomogli do zmage puritanci, v Nemčiji pa je ta načela uveljavila Prusija pod Friderikom Velikim, ki je prišel neusmiljeno preganjati podkupljive uradnike. Tako se je polagoma uveljavila ona visoka javna morala, ki je odlikovala prusko uradništvo.

Ce izvzamemo orijent, čegar kultura je zgrajena na čisto drugi podlagi, sta se odlikovali pred vojno na svetu predvsem dve državi vsaka s svojo korupcijo: Rusija in Zedinjene države. Obe državi sta bili zgrajeni na različnih principih in tako so tudi vzroki korupcije v njih različni.

V Rusiji je povzročila korupcijo neznamenita manjšina prebivalstva, ki je hotela svojo azijsko nekulturnost pokriti s prevlaklo »finega« življenja. To manjšino je uradništvo vedno posnemati za vsako ceno in je izkoristilo vsako priliko, da pride do denarja, kjerkoli se je mudila, tako da je nekoč dejal car Nikolaj I. svojemu sinu Aleksandru II., da v Rusiji samo dva človeka ne kradeta, on in njegov sin. Podkupljivo je bilo vse, od železniškega sprevodnika do velikih knezov. Kdor je hotel n. pr. zidati novo hišo, je dobil stavbeno dovoljenje le proti primerni podkupnini. Kako je danes v tem oziru v Rusiji, mi ni znano; če pa smemo verjeti Rusiji, mi ni znano.

Mnogo bolj zanimiva pa je korupcija v Zedinjenih državah, bodisi z ozirom na vzroke, bodisi z ozirom na sredstva, s katerimi jo pobijajo. Dobri poznavalci razmer trdijo, da je vzrok ameriške korupcije do skrajnosti izvedena demokratizacija. To se vidi zlasti v upravi občin, nekoliko manj v upravi držav in še manj v upravi cele republike. A tudi v tej je korupcija še vedno večja kakor v katerikoli evropski državi. V občinski upravi je korupcija zato največja, ker vsled pretirane demokratije vse uradnike volijo. Na uradna mesta pridejo na ta način neštevilni nestrokovnjaki, katerim se niti ne sanja o pomenu njihovih uradov. Večne volitve pa so čut za javno življenje pri poštenih ljudeh otopele in tako se pečajo z volitvami le še poklicni politiki, za katere je javno življenje samo »zarada«.

Najbolj znana je korupcija v državi in v občini newyorški. Znano je že iz začetka 19. stoletja, kako so tam vladali vsi od guvernerja pa doli do zadnjega policaja le v interesu male skupine poklicnih politikov. Okoli leta 1840 so nagnali vse občinske reeve na volitve z grožnjo, da jim bo podpora odvzeta, če ne volijo vladajoče stranke. Nekaj pozneje so se posluževali režimovci priseljencev iz Irske v dosegu svojih namenov. Svoj višek pa je dosegla korupcija v New Yorku za časa meščanske vojne. Takrat je izginilo 65% vseh javnih dajatev v privatne žepke. Amerikanci pa so vse to trpeli, ker su si rekli: »V času, ki bi ga mi porabili za politiko in za kontrolo javnih zadev, zaslužimo mnogo več kakor nam pa naše oblasti pokradejo!«

Nekoliko manj korupcije je v drugih državah Severne Amerike, toda tudi tukaj je rodila pretirana demokratija zle posledice. Ena taka posledica je, da vsakokrat na krmilo došla stranka takoj zasede vsa upravna mesta s svojimi pristaši. Javna uprava je na ta način popolnoma odvisna od strankarstva. Tudi volitve za senat se ne vrše brez podkupovanja. Za korupcijo v občinah se velika financa ne briga, toliko izdatnejše pa vpliva na volitve za vodilna politična mesta. To se vidi zlasti pri volitvah za kongres in pri glasovanjih v kongresu, ker so zakoni, ki jih sklepa kongres (n. pr. železniški zakon, carinska politika itd.), za velike truste odločilne važnosti. Ko so po končani meščanski vojni vpeljali silno visoko uvozno carino, so vsi pričakovali, da bo carina zopet znižana, čim bo plačan vojni dolg. Velika industrija pa je imela interes na tem, da je visoka carina ne le ostala, ampak da se je po 55 letih celo potrojila na predlog senatorja Aldricha. Trusti so Aldrichu dali potrebne vsote na razpolago, da je senatorje podkupil. Krasno Aldrichovo posestvo pa dokazuje, da se tudi on ni zastonj trudil. Kakšno vlogo se igrali pri tej stvari časniki, je opisal znani Upton Sinclair v svoji knjigi »The Brass Check, a study of American Journalism«. Ta knjiga je živ dokaz, kako se da potom časopisja vplivati na nevedne ljudi z lažmi, na pametnejše pa z molkom in prikrivanjem dejstev.

Kljub takim pojavom pa se je tudi v Ameriki začel energičen boj proti korupciji. Najbolj učinkovito sredstvo proti korupciji v občinah je bila leta 1882 sprejeta ustavna določba, da imajo župani skoro neomejeno oblast, zato pa so tudi za poštenost javne uprave osebno odgovorni in pridejo prav hitro pred sodišče, če se jim dokaže le najmanjša nerednost. Zato pa ima župan na drugi strani pravico, da sam imenuje večino uradnikov, proti njihovim odločbam pa ima tudi še pravico ugovora (veto).

Tendenca, da se izroči vso javno oblast v roke enemu samemu možu, ki pa je zanjo tudi odgovoren, se pa ne kaže le v občinski

upravi, ampak tudi v državah in v sami republiki. Ta tendenca tudi nič ne nasprotuje demokratičnemu principu. Rousseau je trdil, da čim večje je število soodločevalcev v državni upravi, toliko večja je tendenca zapati vso upravo le enemu samemu možu. Masa se sama ne more vladati. Ona ima interes le na tem, da se vlada v njenem smislu. To pa doseže, če lahko zahteva račune od moža, kateremu je izročila vso oblast. To moč daje Amerikancem ustava tudi napram predsedniku. Predsednik Zedinjenih držav ima mnogo večjo moč kot vsak evropski ministrski predsednik. Izvoljen je pa le za 4 leta. Če se pokaže nevrednega, ga ne volijo več ali pa ga pokliče celo pred sodišče. Senat se je sicer tej silni moči predsednika že večkrat uprl, toda boji raznih predsednikov proti trustom kažejo, kako potrebna je taka moč v rokah ene same odgovorne osebe.

Kako pa je danes v Nemčiji? Nekdaj sta Nemčija in Anglija veljali kot vzor poštene javne uprave. Po vojni pa se je kuga podkupljivosti razpasla tudi v Nemčiji. Padec valute je spravil uradniške plače ob vso vrednost, da uradništvo ni moglo več živeti. To je rodilo take razmere, kakršne so vladale nekdanji v Rusiji ali pa pri angleški »Vzhodno-indijski družbi«.

Vašina uradništva sicer še spoštuje svoje stare tradicije, toda slučaj saškega ministrskega predsednika dr. Zeignerja kaže, da tudi v nemški ministrski predsedniki niso denarju nedostopni. Nevarnost je tu, kakor hitro uradniki s svojimi plačami ne morejo shajati. Korupcija med uradništvom pomeni za prebivalstvo najhujši in največji dvak.

Vse naše javno življenje pa bi izgubilo vso moralnost, če bi sledili ameriškemu zgledu in bi uradništvo volili, ne pa jih imenovali po njihovih sposobnostih. Danes se mnogi služaji, da prihajajo na odločilna mesta zelo mladi ljudje namesto starih, izkušenih strokovnjakov. Tako postopanje mora dovesti vsako državo na rob prepada.

Bolje bo, če sledimo ameriškemu zgledu toliko, da postavimo na vodilna mesta odlične može, toda ti morajo biti za svoja dejanja odgovorni.

Skoda, da se Brentano v svoji študiji ni dotaknil tudi Jugoslavije. Tu bi našel za svoja raziskavanja gradiva na kupe.

Politične vesti.

Režimske šembiļe. O položaju poroča danes »Slovenski narod«: »Za volivni mandat ima najmanj šans opozicijski blok. Treba danes računati s Pašić-Pribičevićevim volivnim mandatom kot z gotovim dejstvom. Formelno volivni mandat še ni podan Pašiću. Sigurno pa je, da se sestavi za ta slučaj nova vlada, v katero vstopijo samostojni demokratje, čeprav deluje močna struja proti temu«.

Pozneje poroča: »V razgovoru s nekim ministrom, ki je bil danes dopoldne pri ministrskem predsedniku, je dobil vaš dopisnik prepričanje, da je rešitev krize blizu in da je ta skoraj na pol končana.«

»Jutro« pa ugotavlja: »Kakor se sedaj dozna, ni kralj šefom skupin nikakor odkril svojih namenov, temveč je samo želel, da sliši njihova mnenja o raznih vprašanjih, ki so v zvezi z rešitvijo krize.«

Na vse te telegrame bi človek lahko stavil terno.

Davidovičeva demokratska stranka v Mariboru je ustanovljena. »Jutro« sicer taji to ustanovitev, a to je podobno ptičju noju, ki v slučaju opasnosti vtakne svoj kljun v gosti grm, da ne vidi preteče nevarnosti. Faktum je, da je odličan član demokratske stranke takoj po zlomu med Pribičevićem in Davidovičem poslal Davidoviču v Beograd pismo, v kojem se v imenu poštenih, korupcijo in nasilje obsojajočih demokratov ponudi, da organizira Davidovičevo strujo. Med tem časom se je ta struja faktično organizirala. Mi smo o tem točno informirani. Ako strastno-bolni poročevalec »Jutra« znani dr. Reisner taji to dejstvo, mu ne moremo pomagati, ako bo prav kmalu neprijetno iznenaden. Naj služi »Jutru« in »Taboru« v svrhu informacij ta-le pasus iz pisma, katerega je pisal pošten slovenski demokrat svojemu prijatelju v Beograd: »Jaz in mnogo naših tako iskreno želimo in prosimo usodo, da bi Pašića in njegovega kompanjona Pribičevića kmalu h... vzel Govoril sem z mnogimi odličnimi in pametnimi pristaši demokratske stranke tukaj, ki odkritosrčno izjavljajo, da jim preseda Pribičevićeva politika in da pri prihodnjih volitvah pustijo Žerjavo na cedilu. Ustanovili so si pod vodstvom g. dr. klub Davidovičeve stranke. Vsi obsojamo Pribičevićovo izdajstvo. Rešitev je bila blizu, on nas je izdal. Tako mislijo večinoma vsi demokrati-poštenjaki.«

Sarajevski demokrati za Davidoviča. Sarajevski »Jugoslavenski list« poroča, da se je nad tri četrtine sarajevskih demokratov izjavilo za Davidovičevo politiko. Pribičevićevcev je komaj 50. Odbor demokratske stranke se bo izpopolnil in nato sklical plenum.

Beleške.

Ali še ne bo konca? Včerašnji »Narod« se spodtika ob naš včerašnji uvodnik. Posebno ga je zbodel stavek: »In hvala Bogu, v našem taboru so danes zbrani vsi poštene Slovenci, Hrvati in Srbi.« v tem stavku pa besedi »hvala Bogu«. V svoji jezi pravi »Narod«: »Najbolj interesanten pri tem stavku je odstavek »hvala Bogu,« kakor da je sam Bog v nebesih povzročil in blagoslovil zvezo SLS z Radićevo republikansko in Spahovo muslimansko stranko v Bosni ter obema tema voditeljema užgal pečat poštenosti (Radić in poštenost!) ter moralnosti (Spaho in spolna moralnost!). Res so globoko padli ti klerikalci! — Glede Radićeve poštenosti se z »Narodom« ne bomo dolgo prepirali. Dozdaj Radiću ni še nihče dokazal tatvine ali goljufije ali pa krade. Ker se pa tiče očitka na naslov dr. Spaha, pa si dovoljujemo vprašati »Narod«: Kaj pa vé »Narod« o spolni moralni dr. Spaha? Kaj mu ni prav? Ali pa je morebiti dr. Spaho zato spolno nemoralen, ker je musliman? Dalje: Ali misli »Narod«, da je v sa morala samo v spolnosti? In končno: Kako dolgo bo še to trpelo, da bo hodilo glasilu slovenske napredne inteligence brskati za skrivnostmi spalnih sob? Ali se ne zaveda, da ni tisti človek pacek, ki opravlja svojo naravno potrebo, ampak tista žival, ki po odpadkih riže? Ali hoče »Narod« po vsem svetu vzbuditi dojem, da spadamo res vsi Slovenci v kategorijo tistih živali, ki brskajo po odpadkih spalnih sob? Da, res: globoko so padli, pa ne »klerikalci«, ampak pri »Narodu«.

Pozor, gospod policijski ravnatelj! »Slovenski narod« od 27. aprila t. l. je objavil sledečo notico: »V četrtek 1. maja dopoldne namerava prirediti komunistična stranka (debelo podčrtal »Narod«!) na Turjaškem trgu pred »Delav. domom« velik ljudski shod, na katerem nastopi več govornikov. Po shodu se ima vršiti obhod po mestu. Ker se pri tej priliki zbere mnogo ljudi obeh strank, ni izključeno, da ne pride na tem shodu zopet do takih rabuk, kakor v »Mestnem domu«. — Ta notica pomeni: Slavno policijsko ravnanje (oziroma g. veliki župan!) V četrtek 1. maja prirede delavci, pripadajoči III. internacionali, na Turjaškem trgu shod. Ker je nam, zastopnikom »nacionalnega« in »državotvornega« velekapitala in jugoslovanske reakcije tak shod skrajno neljub, Vas opozarjamo, da obstoja iz za režima policajdemokracije in Pašića izjemni zakon, ki postavlja delavstvo III. internacionale izven zakona. Pričakujemo, da se slavna oblast na to spomni in shod prepove. — Tako denunciacijo in optima forma objavlja list, ki par vrstic prej hinavsko pretaka solze nad nesolidarnostjo delavstva v boju za svoje pravice!

Neprekosljiv mojster v laganju je vsekakor »Slov. narod«. Vnovič trdi, da so se naši pristaši »udeležili in aktivno podpirali komuniste« pri nastopu proti socialistom II. internacionale v »Mestnem domu«. Mi smo že ugotovili, da se za tisti shod nismo zanimali in vnovič pritrujemo, da se naši ljudje v to zadevo niso nič vtikali, kaj še, da bi bili komuniste aktivno podpirali. »Slov. narod« pozivljamo, da svojo trditve točno z imeni in drugimi dejstvi dokaže! Če ne, bo pred vsemi ljudmi brez izjeme tudi pred svojimi pristaši, ožigasan kot lažnjivec. Torej!

»Slov. narod« samemu sebi. V svoji številki 27. aprila priobčuje »Slov. narod« članek: »Sedem zapovedi za novinarstvo«, v katerem piše: »Glede iskrenosti in resničnosti velja načelo, da ni mogoče nalagati čitatelja, ne da bi bile prekršene elementarne norme novinarske korektnosti. Naslov mora biti duša lista. List bo nepristranski, če bodo informacije neodvisne od kateregakoli privatnega mnenja. To pa se ne tiče podpisanih člankov, v katerih je odgovornost točno opredeljena. Popolnoma korekten bo tisti list, ki posluša zagovor obdolženega, predno napade njegovo reputacijo. To je razlog, da se list ne sme spuščati v področje zasebnega prava in da mora ločiti to pravo od navadne radevednosti občinstva, ki je pogosto nezdrava. List ima privilegij, da lahko popravi eventualne lastne napake. Končno zahteva pravilo o dostojnosti, da se novinarstvo tudi praktično drži načel in običajev, ki jih propagira v teoriji. Tako zahteva dostojnost, da se ne širijo v javnosti vesti o zločinih in napakah, ki lahko stopnjujejo slaba nagnjenja, mesto da koristijo človeški družbi.« V isti številki »Slov. naroda« pa je objavljen napad na voditelja muslimanske avtonomistične organizacije, dr. Spaha, češ, da je »spolno nemoralen!« — Zdaj pa primerjajte s tem »Narodove« sedem zapovedi za novinarstvo.

Poglavje o korupciji je »Slovenskemu narodu« silno neprijetno. Niti z eno besedo ne poskuša ovrči očitkov, ki smo jih priobčili v tem oziru na naslov Nikole in Rade Pašića, Markovića, Koića, Janko-

vića & Comp. Pač pa se skuša izviti s tem, češ, da ti ljudje še ne tvorijo »nacionalnega bloka« in pravi: »Kadar govorimo o nacionalnem bloku, ne smemo pozabiti, da stoji za to koncentracijo naših nacionalnih sil vsi zdravi, trezni in patriotski elementi Jugoslavije.« — Iz tega torej po »Narodu« logično sledi, da so vsi opozicijski, med njimi Davidovič, Marinković itd. itd., nezdravi, netrezní in nepatriotski elementi. Ko je na ta način vso opozicijo opsoval, se pa »Narod« hudeje nad nami, da napadamo njegov blok! Čudovita logika, zares.

Dopisi.

Domžale. Dne 25. t. m. smo spremili domžalski gasilci 42 letnega člana g. F. Mazovca k večnemu počitku. Kako spoštovan je bil pokojni, je pokazal veličasten pogreb, katerega so se udeležila poleg številnega občinstva tudi sosednja gasilska društva korporativno, domžalska godba je pod vodstvom g. Riedla izkazala zadnjo čast zaslužnemu možu s tem, da se je pogreba udeležila korporativno in je igrala ganljive žalostinke. Cerarjev pevski zbor je zapel krasni nagrobni. Tako smo spremili na zadnji poti moža, ki ga bo gasilno društvo težko pogrešalo. Slava mu!

Dnevne novice.

— Izselniško gibanje v Jugoslaviji meseca februarja t. l. Meseca februarja t. l. sa je glasom poročila izseljeniškega komisariata v Zagrebu izselilo iz naše države 1794 oseb od tega 1212 moških in 582 žensk. Po poklicu jih odpadde izseljencev na Vojvodino 9, Hrvatsko in Slavonijo 367, Dalmacijo 2, Srbijo 85, Slovenijo 64, Črno goro 19, Bosna in Hercegovino 9. Po poklicu je bilo 86 kv. liciranih, 205 nekvalificiranih delavcev, 1070 poljedelcev, 27 svobodnega poklica, 406 otrok in starcev brez pridobitnega poklica. Po dobi je bilo nad 50 let starih 103 oseb, od 31. do 50. leta 531, od 18. do 30. leta 607, od 18. leta 553. Izselilo se je v Brazilijo 825, Kando 322, Zedinjene države 250, Argentino 221, Avstralijo 121, Novo Zelandijo 34, Čile 9, ostale ameriške dežele 10, izven Amerike 2. Razen domačih izseljencev je odpotovalo v februarju iz naše države 79 tujih podanikov.

— Promocija. V sredo, dne 30. aprila ob 12 opoldne bodo promovirani v zbornični dvorani tukajšnje univerze abs. pravniki gg.: Zeljko Jeglič iz Ljubljane, Andrej Dolinar iz Smednika in Bogdan Kurbus iz Št. Vida za doktorje prava.

— Himen. Poročil se je dne 26. aprila t. l. v Bovecu (Primorsko) gospod Ante Zevnik, notar v Višnji gori s hčerko Olgo iz znane narodne rodbine Gruntar-Mlekušev.

— Železniške postaje in brzojavni uradi. Po deželi je precejšnje število poštних uradov, ki nimajo brzojava. Na drugi strani je pa nekaj postaj, ki opravljajo brzojavno službo kakor poštne brzojavni uradi. V področju ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic sprejemajo in odpravljajo državne in privatne brzojavke železniške postaje: Birčna vas, Bistrica, Bistrica Boh. jezero, Bled, Bohinjska Bela, Borovnica, Brezno—Ribnica, Brezovica, Brežice, Bučečevci, Celje, Črnomelj, Čušperk, Dobrova—Vintgar, Dobropolje, Domžale, Dovje — Mojstrana, Dovže, Dravograd—Meža, Fala, G. Lendava—Mačkovci, Gor. Radgona, Gor. Dolje, Gradac v Beli Krajini, Grobelno, Grosuplje, Hoče, Hodoš, Hraštnik, Jarše—Mengeš, Jesenice, Kandija, Kamnik, Kočevje, Kranj, Kranjska gora, Kresnice, Križevci pri Ljutomeru, Laško, Laze, Lesce, Litija, Ljubljana dol. kol., Ljubljana gl. kol., Ljubljana gor. kol., Ljutomer, Logatec, Maribor gl. kol., Maribor kor. kol., Medvode, Metlika, Mirna, Mirna peč, Mislinje, Mokronog—Bistrica, Moškanjeci, Nomen, Novo mesto, Ormož, Ortnek, Otiški vrh, Petrovci—Križevci, Pesnica, Planina, Podnart—Kropa, Poljane, Polzela—Braslovce, Ponikva, Pragersko, Prevalje, Ptuj, Pučinci, Rače—Fram, Radohova vas, Rajhenburg, Rakek, Rečica ob Paki, Ribnica, Rimske toplice, Rožni dol—Pribižje, Ruše, Sava, Semič, Sevnica, Slatina—Radenci, Slovenji gradec, Slov. Bistrica, Soteska, Središče, Stična, Št. Dž., Št. Janž na Dol., Straža—Toplice, Št. Vid—Vižmarje, Sv. Jedert, Sv. Jurij, Sv. Lovrenc na Drav. polju, Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Peter v Savinjski dol., Saloveč, Skofja Loka, Skofljica, Smarje—Sap, Šoštanj—Topolšica, Store, Tezno, Trbovlje, Trebnje, Trzin, Uršna sela—Toplice, Velenje, Velike Lašče, Velika Loka, Verd, Viš dem—Krško, Višnja gora, Vuhred—Marenberg, Vuzenica, Zagorje, Zalog, Zidani most, Zalec.

— Iz društva slepih. Predsednik društva za slepe je prejel od krožka magistratnih uradnikov v Ljubljani Din 150 kot dar bednim slepim namesto venca na krsto umrlega ravnatelja mestne klavnice g. Skaleta. Za ta znesek se v imenu Podpornega društva slepih plemenitim darovalcem kar najiskreneje zahvaljuje njegov t. č. predsednik G. F. Jurasek. — Podporno društvo slepih v Ljubljani razpošilja, kakor že objavljeno, posameznim naslovljenjem svoje žepne koledarje za tekoče leto in prosi tem potom, naj jih vsakdo radevolje sprejme in po priloženi položnici plača, da s tem omeji naše znatne izdatke. Preplačnike objavimo po imenih v časopisju. Vsakdo lahko tudi naroči naš koledar pri založništvu: Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova 12.

— **Izjava.** Na stvaren članek »Velika noč« objavljen s polnim podpisom tov. Deržiča v strokovnem glasilu Zveze jugoslovanskih železničarjev št. 8 od 15. t. m., odgovarja nekdo skrit za označbo »Kategorijsko organiziran železničar« pod gornjim naslovom v političnem dnevniku Jugoslovanske demokratske stranke »Jutru« št. 99 od 25. t. m. z osebnim napadom na Deržiča in z lažmi, da je ZJŽ privesek NSS, da uganja Deržič v strokovni organizaciji (ZJŽ) politiko in da so njegovi somišljeniki določili iz strokovnih prispevkov, pristranih in krvavo prisluženih krajevarjev, podporo za NSS. Ugotavljamo, da v ZJŽ ne uganja niko nikakršne politike, ne Deržič ne kdo drug. Deržič nima v ZJŽ nikakršne funkcije, temveč ji je razpoložljiv le s svojim strokovnim delom, kadarkoli osrednji odbor to od njega kot člana ZJŽ zahteva; ugotavljamo dalje, da ZJŽ ni dala NSS nikoli nobenega vinarja ali kake druge vrednote na kakršenkoli način; ugotavljamo slednjič, da ZJŽ nele ni dala, nego tudi ni nikoli določila za NSS kakršnokoli podporo v kakršni si bodi obliki, niti se ni o tem na sejah ZJŽ nikoli razpravljalo. O resničnosti teh konstatacij se more vsakdo prepričati z vpogledom v blagajniške knjige, seje zapisnike in druge spise ZJŽ, ki so razpoložljivi od njene ustanovitve sem. Ker je članek v »Jutru« stiliziran tako, da rodi vtis, kakor da je ZJŽ dala ali določila NSS kdaj kako podporo, ne da bi bil ta očitek direktno izražen, imenujeva podpisana pisca omenjenega članka ne samo v imenu ZJŽ, temveč tudi zase osebno obrekovalca, s čimer mu je dana možnost, da naju toži radi žaljenja časti. Za osrednji odbor ZJŽ: predsednik Finžgar s. r., tajnik Sovre s. r.

— **Obnova starih srbskih samostanov.** — Princ Pavle je sprejel častno predsedstvo komisije, ki hoče delati za obnovo starih srbskih samostanov in zaobljub.

— **Jagodinska gimnazija.** Prosvedno ministrstvo je sklep profesorskega kolegija na gimnaziji v Jagodini, s katerim je izključenih 267 učencev, ukinilo in ukazalo, da se izvede redna preiskava in odpuste samo popolnoma slabi dijaki.

— **Sola za lekarniške sotrudnike** se je otvorila v Belgradu. Sola ima dva tečaja. Pouk je brezplačen.

— **Avstrijski konzulat v Belgradu.** Vlada je odobrila ustanovitev generalnega častnega konzulata avstrijske republike v Belgradu. Začasno bo vodil konzularne posle drugi tajnik avstrijskega poslanstva.

— **Francoska konzularna agencija na Sušaku.** Francoska vlada osnuje na Sušaku konzularno agencijo.

— **Izlet po Jadranu okrog Peloponeza v Atene.** Prijave za ta izlet, ki se vrši od 28. maja do 11. junija iz Sušaka, sprejema Tourist-Office (Putnik) še do 1. maja.

— **Samomor v belgrajskem kopališču.** V belgrajskem kopališču v Dušanovi ulici si je z britvijo prerezal žile na obeh rokah slušatelj filozofske fakultete Milorad Jovanović. Našli so ga že v globoki nezavesti in odpeljali v bolnišnico. V njegovi listnici so našli list iz Jovanovičevega dnevnika, na katerem piše, da je iztrošil svoje živce in se izživel preko svojih let; ker noče v norišnico, se ubija. — Zanimivo je, da so se v isti kopalni kadi — št. 10 — pred Jovanovičem ubile že tri druge osebe: neko dekle, en Čeh in en Rus.

— **Vse jim pride prav,** kar dobe tatovi danes pod roke. Če krajevo listnice, denarnice, dragocenosti, kolesa, obleko, perilo, ještvine in pijače, je še kolikor toliko umevno. Krajevo pa stare cunje in škarpe in sploh take stvari, da človek skoro ne bi verjel, da se dobi ljudi, ki se jim splača take stvari krasti. Krajevo se pa tudi razne znamke, koleki in drugi vrednostni papirji. To se sicer že malo bolj izplača, vendar pa je to blago za tatu nevarno pri razpečevanju. Stara prislovica pravi, da ukrasti še ni ravno tako težko, posebno če znaš igrati vlogo pošteniaka, težje je razpečati ukradeno blago in najtežje denar prikriti. Če izvrši otrok tatvino, ga dobiš drugi dan pri branjevcih, kjer kupuje sladkorčke in igrače, če je fant, pa si že kupi prstan ali uro. Precej tatinskih mladičev izda danes tudi moderni kino. — Posebno živahne so pa postale v zadnjem času tatvine po raznih prodajalnah in pisarnah, kjer krajevo domači, nastavljeni in tuji tatovi v zvezi z njimi ali pa sami. Vse se vrsti in ponavlja, kljub temu da se stopa tatovom vedno bolj na prste in se tudi policija dnevno vedno več nauči in razvija vse sile, zmognosti in vse najnovejše in najmodernejše pripomočke. Posebno živahno tatinsko vrvenje se je razvilo po vojni ob naših mejah, kjer je jako bujno razveto tihotapstvo. Tihotapi se semintja vse, kar nese in to bodisi, da je kupljeno ali ukradeno tihotapsko blago. Tako so zasadi na Rakeku med raznimi tihotapci, ki so skušali priti s svojim blagom neopaženi preko meje tudi nekega Simona Galjota, ki je prodajal tihotapcem carinske deklaracije za blago, katero je treba zacariniti. Galjot je imel okoli 500 takih deklaracij. Ko so ga prijeli, se je izdal za železničarja in je navedel tudi napačno ime. Končno pa so ugotovili, da so bile te deklaracije ukradene v carinski posredovalnici Gromovi v Ljubljani. Ukradel pa jih je sluga Fr. Rebernjak, doma od Sv. Martina na Pohorju. Možakarju so seveda te deklaracije zaplenili, njega pa je izročila policija sodišču, ki ga bo po svoje zacarinilo.

— **Ukradena živina.** Posestniku Francetu Lužarju iz Lužarjev pri Vel. Laščah je bil ukraden iz hleva 3 letni vol, belosive barve z nazaj zakrivljenimi rogi, vreden 6000 Din. — Iz hleva kočarice Terezije Krapičeve na Prelogah je bila ukradena 10 mesecev stara in 1000 Din vredna svinja. Tatovi so svinjo kakih 70 korakov od hleva v gozdu posestnika Antona Paleka zaklali in razrezali. V tej gozdni tatinski klavnici so pustili glavo in čreva, ostalo pa so odnesli.

— **Razne nesreče.** Delavcu Jožetu Mežnarju v Tržiču je padlo v oko apno in ga težko poškodovalo. — Na žagi »Deska« v Novem mestu si je žagar France Retelj tako zmečkal levo roko, da so ga morali oddati v bolnišnico v Kandijo. — Pri Jug. transp. in prometni d. d. v Mariboru si je delavec France Dolničar zmečkal levo roko. — Pri napeljavi električnega daljnovoda pri Mariboru je padel pomožni monter Karol Maček tako nesrečno, da si je poleg drugih manjših poškodb zlomil tudi desno nogo. — V Majdičevem mlinu v Kranju je zmečkal težak hlod mlinarju Francetu Fabjanu levo roko.

— **Razne tatvine.** Posestniku Petru Volovšču v Podhumu sta ukradla dva cigana srebrno žepno uro in prižigalnik, v vrednosti 350 Din. — V vlakcu med vožnjo iz Zidanega mosta v Ljubljano je bila ukradena vdovi po železn. uslužbencu Mariji Tekavčevi črna usnjata denarnica, v kateri je imela 305 Din gotovine, 2 poštni potrdili za 400 Din in malo denarnico s križcem in malim ključkom. Njeni hčerki Danici pa je odnesel predrzen žepar malo ročno torbico, v kateri pa je imela deklica samo dva roba. — Na isti progi je bila ukradena tudi Marija Marchiotti iz Ljubljane. Tat ji je odnesel črno usnjato denarnico z rumeno svilnato podlogo. V denarnici, katero je imela Marchiottijeva v ročni torbici, je bilo 1020 Din gotovine.

— **Opozorjamo na oglas tvrdke P. Magdič,** katere razstava pomladnih novosti je danes cel dan otvorjena.

Kdor nima slasti do jedi, naj vzame Iron proti slabokrvnosti, ki ga proizvaja Mestna lekarna v Zagrebu in ga dobiš za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

Štajerske novice.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

se je vršila v petek, 25. t. m. ter je potekla popolnoma mirno. Zupan je poročal o posojilu, katero namerava najeti mariborska občina v svrhu graditve stanovanjskih hiš. Posojilo nudi občini državna hipotekarna banka, in sicer 5 milijonov dinarjev; posojilo bi se amortiziralo tekom 15 let. Obč. svet je pooblastil župana, da skuša pri pogajanju doseči ugodnejše pogoje, kakor na primer odplačevanje posojila v švicarskih frankih. Med mestno plinarno in moško kaznilnico se podaljša pogodba glede plina.

Odbor za zgradbo magdalenske cerkve bo prepustil občini zemljišče, na katerem je bila projektirana nova zgradba, ker bo cerkev rajše pozidal na sedanjem prostoru. V zamejo mora občina odstopiti odboru drugo zemljišče; na dovoljenem stavbnem prostoru bo postavil pokojninski zavod svojo stanovanjsko hišo.

Občinski svet je določil za podporo brezposelnih 33 tisoč Din. Ta vsota se bo porabila tako, da se bodo delavci, ki so brez dela, zaposlili pri zgradbi nove ceste, ki bo vezala Sodnijsko in Cvetlično ulico. — Narodno gledališče je prosilo za nujno subvencijo 100 tisoč dinarjev; s prošnjo se bo bavil odsek.

Š V mariborski okolici se vršijo od Velike noči naprej vsak večer zaupni sestanki pristašev in prijateljev SLS. Tak sestanek je bil 23. t. m. za Lajtersberg pri Dreisgerju in 25. aprila zvečer pri treh ribnikih. Dasiravno je mnogo dela na polju, vendar je udeležba na sestankih povsod hvalevredna. Izpopolnjuje se organizacija glede stranke in časopisja. Na sestankih poroča poslanec Franjo Zebot.

Š Akademija dijaške vrste Orla v Celju se vrši dne 27. aprila ob pol 4 popoldne in ne ob pol 6, kakor je bilo pomotoma javljeno v 95. št. našega lista.

Š Mesto stavbnega inženjerja se razpisuje pri mariborskem mestnem stavbnem uradu. Predpogoj stavbno-politični izpit, oziroma zagotovilo, da se v najkrajšem času položi. Tozadnje opremljene prošnje z navedbo službenih zahtevkov je predložiti do 1. junija mariborskemu magistratu.

Š Orožnik ustrelil fanta. V Vratji vasi pri Zg. Cmureku je bil dne 21. t. m., to je na velikonočni ponedeljek od orožnika ustreljen posestnikov sin Franc Unger iz Drobnice, star 32 let, ter je dne 22. na poti v mariborsko bolnico vsled strela že v Zg. Cmureku umrl. Orožnik ga je aretirat v gostilni, kjer se je vršila plesna zabava. Ker so pa drugi fantje žrtvi prigovarjali, naj se ne da aretirati, se je Unger s silo uprl orožniku, nakar je orožnik oddal strel, kateri je bil usodopoln za Ungerja. Unger je bil aretirat, ker se kot svojočasni optant za Avstrijo ni smel pri nas nahajati kot inozemec. Unger je žrtev fanaščne vsenemške hujškarije, vsled katere je optiral za Avstrijo in sedaj moral končati še tako mlado življenje. V naši okolici je bilo ustreljenih, ubitih ter na tragičen način usmrčenih od leta 1920 že 12 oseb.

Ljubljanske novice.

Ij Somišljeniki SLS šolskega okraja se vabijo na sestanek, kateri se vrši danes ob 11 dopoldne v dvorani Jug. tiskarne III. nadstropje. — Predsednik.

Ij Govorilna ura kluba občinskih svetovalcev SLS za stranke je vsaki ponedeljek od 5. do 6. popoldan v tajništvu SLS za Ljubljano (Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje).

Ij Dobrovoljska slavnost. Kakor zvemo, se v petek, 2. maja dopoldne v vojašnici vojvode Mišiča vrši vojaška slavnost, pri kateri bo 10 slovenskih dobrovoljcev, ki so se ob svetovni vojni v Rusiji borili ramo ob ramo s češkoslovaško dobrovoljsko armado, odlikovanih z odlikovanji češkoslovaške republike. Na predvečer, četrtek 1. maja, pa se vrši družabni večer dobrovoljcev v »Unionu«. Čisti dobiček te prireditve je namenjen invalidski in dobrovoljski organizaciji.

Ij Občni zbor Planinskega društva se je vršil sredi v Narodnem domu v Ljubljani. Udeležba je bila jako številna. Zborovanje je otvoril predsednik dr. Tomišek, ki je pozdravil uvodoma člane osrednjega društva in zastopnike podružnic, vladnega referenta za tujski promet g. Badiuro, preds. športnega saveza dr. Jesenka, zastopnike raznih drugih športnih klubov. Po izčrpnem predsedniškem poročilu je sledilo tajniško in blagajniško poročilo. Pri teh točkah pa se je razvila jako obsežna debata posebno o gospodarstvu društva z ozirom na društvena zemljišča in posestva. Posebno ostra debata se je vnela za proračun, ki predvideva tudi večje postavke za obnovo in popravilo raznih društvenih podjetij. Ker se je zborovanje zavleklo pozno v noč, priobčimo natančnejše poročilo v prihodnji številki.

Ij Sobotni trg ljubljanski je bil bogato založen. Kot novost se je pojavil na trgu grah v stročju in sicer po 20 Din kilogram in pa šparglji, ki pa niso imeli nobene stalne cene, ker so se prodajali v šopkih. Domači in okoliški vrtnarji in poljedelci so postavili na trg razno domačo zelenjavo in drugih domačih pridelkov. Posebno veliko je bilo na trgu jaje, ki pa so kljub temu obdržala še skoro predprazniške cene. Tudi golobov in posebno kurenine je bilo dosti na trgu, vendar precej drago. Med cveticami smo opazili, da se je začelo posebno domače cvetje, ki je letos precej zakasnelo, naenkrat silno množiti. Pred Mestnim domom pa je bilo polno voz s krompirjem, katerega prodajajo sedaj kmetje za pomladanske nasade.

Ij Uradne ure pri glavni carinarnici I. reda v Ljubljani trajajo od 1. maja 1924 naprej ob delavnikih razen sobot od 8 do 12 in od 15 do 16, ob sobotah pa 8 do 12 in od 15 do 17.

Ij Licenciranje bikov plemenjakov. V zmislu zakona o povzdigi govedoreje naj vsi živinorejci v mestnem okolišu ljubljanskem svoje biko, ki jih nameravajo uporabljati za plemenitev tujih krav in telic, pismeno ali ustmeno naznanijo mestnemu magistratu (gospodarski urad) do 6. maja 1924. Primerna naznanila morajo vsebovati ime, priimek in bivališče bikovega posestnika, popis in pasmo naznanjenega bika ter napoved, je li bil bik že licenciran (datum in številka dopustnice). Vse te mestnemu magistratu naznanjene biko bo pregledala posebna licencovalna komisija, ki bo posestnikom najboljših pripoznanih bikov razdelila tudi primerne nagrade. Čas in kraj licenciranja, kakor tudi pogoji, pod katerimi se razdele omenjene nagrade, se naznanijo naknadno.

Ij Nabava nove tehtnice. Mestna občina ljubljanska potrebuje za mestno klavnico novo tehtnico za tehtanje živih prašičev in drobnice. Ponudbe je staviti pri mestnem magistratu do 1. maja 1924 in jih je vložiti v magistratnem vložišču. Pojasnila daje ravnateljstvo mestne klavnice.

Ij Mestnega knjigovodstva in mestne blagajne uradni prostori so v poslopju Kresije, vhod šolski drevored št. 2, I. nadstropje.

Ij Iz hiralnice sv. Jožefa v Ljubljani je pobegnil neznan kam 43 letni Jakob Zemva, doma iz Rečice pri Gorjah na Gorenjskem. Mož je na eno oko slep in je precej umoboln.

Ij Nasilni vasalet. Marija Požarček iz barake bivše milarne v Šiški je naznanila, da je prišlo po noči več moških pod njeno okno. Razgrajali so pod oknom in so hoteli na vsak način vdreti v stanovanje. Pri tem so tudi poškodovali okno in razbili šipo ter napravili za okrog 50 Din škodo. Policija je ugotovila, da so bili ti vasaletci brata Pavel in Andrej in njih prijatelj Jakob, ki so skesano in odkrito povedali, da so res klicali neko znanko, pa ne Požarčkovo. Ker pa se jim ni nihče oglašil, so bili, malo vinjeni, užaljeni in so hoteli dobiti na vsak način odgovor.

Ij Radi beračenja je bila aretirana v Šolskem drevoredu Ana Hoenigmanova iz Smolenje vasi na Dolenjskem. Če je žena res samo beračila, ali če je morda pod to krinko imela tudi kakšne druge prepovedane namene, še ni ugotovljeno.

Ij Ponesrečen samomor. Brivski pomočnik Drago Mamušič iz Hrvatske se je zagledal v natakarijo Miciko v neki gostilni na Ahadjevi cesti. Micika je pač rada videla fanta v gostilni, kjer je večkrat precej cehal, toda posebne ljubezni pa pri Miciki ni vnel, ker mu je v kratkem dala več ali manj povoda, da je postal fant silno ljubosumen. Možno pa je seveda tudi in bržkone tudi bo tako, vendar

tu ne moremo o tem razpravljati, da je zaljubljeni fant vse bolj črno videl, kot je bilo res. Dne 25. t. m. je prišel zopet v vas in kmalu se je vnel zopet preprij za ljubezen in zvestobo. Ker pa užaljena Micika le ni hotela preveč preslišati od ljubosumnega fanta, ga je opozorila, da to ne gre. Fant je, ali res v hipnem obupu, ali pa, da bi dokazal Miciki svojo verno ljubezen, potegnil iz žepa stekleničico lizola in je hotel vpričo ljubice napraviti ponesrečeni ljubezni konec. Micika pa le ni hotela imeti na vesti samomora in mu je hotela iztrgati stekleničico iz rok. Nastal je med njima boj, pri katerem pa ni tekla kri, marveč sta razlila ves lizol po gostilni, vsled česar je nastal silen smrad. V tem je prišel domov gostilničar, ki je zahteval, da se samomorilni kandidat takoj odstrani iz njegove gostilne. Mamušič pa se je zaletel tudi v gostilničarja. V tem je prišel še en gost in obema se je posrečilo, da sta postavila nasilnega zaljubljenca končno pod kap, da si ohladi svojo ljubezen, obup in jezo.

Ij Tatvine. Kramarici Mariji Bajdetovi iz Štepanje vasi je bil ukraden na poti z Rimske ceste po Bleiweisovi in Aleksandrovi cesti iz voza zavitek 10 m belega batista, ki je vreden 875 Din. — Z dvorišča Antona Plešaka na Izanski cesti 22 je bil ukraden štirikolesni ročni voziček, zeleno pleskan, vreden 3000 dinarjev.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih na policiji 30 raznih ovadb in sicer: 11 radi kaljenja nočnega miru, 11 radi prestopka cestno policijskega reda, 11 radi prekoračenja policijske ure; 2 radi pasjega kontumačenja, 1 radi poskušene samomora, 2 radi prestopka obrtnega reda, 1 radi lahke telesne poškodbe in 1 radi nedostojnega vedenja.

Ij Inserent pod šifro »Mir« naj se potruži v našo upravo, da dvigne došle ponudbe.

Prvo majnikovo nedeljo

VSI na Šmarno goro na orlovski TABORI!

Boj rjavemu hrošču!

Ni večjega škodljivca, ki povzroča neizmerno škodo našemu kmetovalcu, kakor je rjavi hrošč. Enako škodljiv je, ko živi kot črv v zemlji in izpodjeda par let korenine žitu in travi ter uničuje poljske in travniške pridelke, in potem, ko pribrenči na dan kot hrošč ter žre in uničuje drevje ter rastlinstvo sploh. Zatiiranje in uničevanje hrošča je torej velikanskega pomena za našo kulturo. Kajti na tisoče in tisoče jajčec, ki jih zaleže hroščeva samica v zemljo, zaplodijo zopet na tisoče in tisoče črvo, in iz teh privre po štirih letih zopet na tisoče in tisoče hroščev na dan, tako da je postala »neumrljivost« hroščev že prislovična.

Letošnje leto je zopet takozvano hroščovo leto. Zato je nujno potrebno, da se uvede organiziran boj proti temu sovražniku našega polja, travnikov, rastlinstva.

Temu boju naj načelujejo naše občine. Vsa županstva so poklicana, da zbero in porabijo vse sile za pokončevanje tega škodljivca. Sodelovati pri tem boju pa je poklicana zlasti tudi šola in šolska mladina, a nič manj vsak posameznik po svojih močeh.

Kakor prejšnja leta deželni odbor, tako je razposlal letos oddelek za kmetijstvo v Ljubljani okrajnim glavarstvom okrožnico z dne 17. marca št. 5646, v kateri naroča županstvom, da naj vse potrebno ukredujejo za pokončevanje hroščev. Tudi je nakazal oddelek za kmetijstvo nekaterim okrajnim glavarstvom denarne prispevke od 500 do 2000 Din, ki naj se porabijo kot nagrada šolski mladini za nabiranje hroščev. (Vsa okrajna glavarstva ne bodo prizadeta, ker hrošč, kakor znano, ne nastopa povsod hkrati.) — Zalibog niso državni prispevki taki, da bi bilo mogoče z njimi izdati neje priti občinam na pomoč.

Zato naj občine same iz lastnih sredstev dovolijo kolikor mogoče visoke prispevke, saj so za to ne le opravilne, ampak naravnost dolžne v korist občanov v javni blagor.

Ker pa se ne more zahtevati od županov, da sami in osebno vodijo pokončevanje hrošča, jim daje 52 občinskega reda (za bivšo Kranjsko) možnost in pravico, da določijo po sklepu občinskih odborov za posamezne vasi posebne može, ki morajo potem v županovem imenu voditi in nadzorovati pokončevalno akcijo. Kako naj se to izvršuje, daje podrobna navodila prej omenjena okrožnica oddelka za kmetijstvo, popred pa zadnja okrožnica bivšega deželnega odbora kranjskega, ki jo je izdal dne 17. aprila 1913 št. 4633. (Glej tudi »Kmetovalca« od 15. aprila t. l.) Pripomnjeni bodi še, da dobe te dni tudi šolska vodstva od prosvetnega oddelka v Ljubljani navodila in odredbe, po katerih naj sodeluje pri pokončevanju hrošča učiteljstvo s šolsko mladino.

Vsej javnosti pa bodi priporočeno, da sodeluje pri zatiranju tega škodljivca, ker trpi od škode, ki jo prizadeva kmetu, poljedelcu, sadjarju, ne le ta samo, temveč vsa javnost. Zato tudi naj se vsak posameznik pokori odredbam, ki jih bodo izdajala županstva ondi, kjer se bo pojavil rjavi hrošč.

Končno bodi še omenjeno, da je imela tudi stara Srbija in še precej ostra določila v še veljavnem zakonu za zatiranje hrošča z dokaj občutnimi globami za občinske funkcionarje, ki bi ne izpolnjevali svojih dolžnosti. No, našim županom teh groženj ni treba, saj sami vedo dobro, kaj jim vleva javna dobrobit. F. K-n.

Prosveta.

Dr. Jos. Puntar:

Ob Kantovi dvestoletnici.

Dne 22. aprila je obhajal nemški narod in z njim ves kulturni svet dvestoletnico rojstva nekega izmed največjih mislecev moderne dobe, nego tudi vseh časov — spomin Immanuela Kanta. V njegov spomin je bilo napisanih mnogo lepih misli v člankih od navadnega dnevnika do najspešnejše filozofične revije.

Za vse, ki so doživeli svetovni polom in doživeli povojni gospodarski, politični, socialni in etični kaos do najvišje mere, in za one, ki so poklicani urejevati iz trdnih tečajev padli svet, pomeni spomin na njegovo ime vse kaj več kot pa proslava njegovih »kategorij«, kritike pameti ali njegove astronomske teorije. Za sociologa in politika, ki hoče družbi zagotoviti tak red v medsebojnih odnosih, ki bo za »večne čase« omogočil mirno kulturno življenje, pomeni Kantovo ime ravno v dneh urejevanja odnosov med državljani iste države ter tudi odnosov med poednimi državami Evrope in celega sveta po svetovni vojni ne ravno popolno, a vsekakor veliko zadoščenje. Zlasti tedaj, če je misleči človek ohranil v sebi vkljub vsem občin podrtijam v gospodarskem, političnem, socialnem in moralnem življenju, dovolj moči za trajni optimizem in idealne poglede na razvoj človeštva. Ohranil tudi vkljub temu, da mu zastirajo pot misleci kot sta n. pr. Oswald Spengler ali Fr. Nitti — znanilca vseobčnega propada »zapadnega sveta«.

Kantov spis »Zum ewigen Frieden«, ki je leta 1795. izšel tik pod vtisi silne francoske prekucije in ob svežih vtisih v Baselu sklenjenega miru med Francijo in Prusijo ter na temelju študija Platonove »Politeje«, Rousseaujevega »Contrat sociala«, Saint-Pierrejevega dela »Projet de la paix perpétuelle«, je plod najresnejšega razmišljanja o novi družbi, o novem boljšem odnosu države do države s ciljem, da se pripravijo razmere, ki bi garantirale pogoje za »večni mir« na svetu. Ta spis stoji v moderni socialno-politični kulturi kot svetilnik na gori ob razburkanem morju. Je vsem državljanom in voditeljem ljudstva vseh držav brez izjeme zlasti današnje dni »kategorični imperativ«, kako treba delati, da se ustvarijo pogoji in »preliminarji« za »definitivne« določbe večno mirnega življenja v družbi narodov in držav.

Prav ta Kantov spis bi moral biti ravno nam Slovanom današnjih dni vodnik, ker smo poklicani, da vstvarimo to, kar niso znali prineseti svetu ne Romani in ne Germani — »zapadnjaki«. Saj bi samo nadajevali tisto smer, ki so jo izza husitske dobe pod vplivom francoskih mislecev in prav po mislih Kantovega spisa pričeli nadaljevati češki romantiki in politiki s Palackim na čelu, ki povzeli Prešeren, Bakunin, Krek, Masaryk, Tolstoj in drugi.

Kdor pozna ta spis od blizu, bo našel marsikaj, kar ga bo spomnilo na vseslovanski kongres v Pragi leta 1848. in njegov proglas, ki sta mu kumovala Kantovec Palacky in ruski revolucionar in nacionalni idealist Bakunin. Spomnil se bo tudi na »mirotvorno republiko«, ki prizadeva politikom in državljanom Jugoslavije toliko pomirnih noči. Zakaj na prvem mestu med »definitivnimi« določili, ki naj dajo »večni mir« v novi moderni državi, stoji v Kantovem spisu zahteva:

»Die bürgerliche Verfassung in jedem Staate soll republikanisch sein.« »Republikanska« ustava pa mu pomeni toliko kot konstitucionalna državna ureditev, ki ima ločeno postavljeno oblast od izvršilne z glavnim pogojem, da naj v vsem in pred vsem odločuje le ljudstvo samo.

Druga določitev pa se tiče razmerja držav med seboj in se glasi:

»Das Völkerrecht soll auf einen Föderalismus freier Staaten gegründet sein.«

Pogled na politični svet, kakršen je po svetovni vojni, potrjuje pravilnost Kantovih nazorov o »večnem miru« in njega pogojih. Svet je ravno s svetovno vojno pospešil razvoj k idealu vseh tistih, ki hočejo »večni mir« in »zvezo svobodnih držav« vsega sveta. Kdor hoče izluščiti zdravo jedro iz »mirotvornih republikanih« teženj sedanjih dni, zateci se k mislim Kantovega načrta o poti k »večnemu miru«.

Kdor hoče doumeti pomen našega domačega pacifizma in hrvatske »pasivnosti« na pram srbski aktivnosti in iz tega sledečega našega državnega problema, ta bo z zadovoljstvom spoznal, v čem tiči sila in moč ter tudi garancija za uspehe tega pomembnega, resnično jugoslovanskega političnega gibanja z veliko koncepcijo; spoznal pa bo tudi, zakaj so se že tako na globoko zajedle ideje med ljudstvom ter zakaj bodo sčasoma gotovo dosegle to, kar je signum temporis, odkar je Svica postala zvezna republika ali Združene države Severne Amerike velika gospodarska in politična enota.

Federacija balkanskih držav ni utopija, je bližnja realnost! Pogled v povojni svet in razmere v Rusiji ter vsakršni po Evropi privede misleca do kaj točnih zaključkov, kako dobro je fundiral Kant svoje nazore o »večnem

miru« kot končnem idealu vsega človeštva, združenega v eni veliki ves svet obsegaajoči federaciji republik kot neke organsko sestavljene enote vsega človeštva.

Zavedajmo se dejstva, da je eden največjih naših kulturnih mož, Čop, študiral Kantov velepomembni spis, da je njegov prijatelj in največji sin Slovenije, Prešeren, vžil ideje »večnega miru« v svoji revolucionarni »svobodomiselnici« pesmi: v »Krstu pri Savici« leta 1855. in v »Zdravici« leta 1844, torej neposredno pred letom 1848., ko je vseslovanski kongres v Pragi formuliral svoje zahteve o federativni državi avstrijskih narodov. Kdor zasleduje to misel od Kanta do proglasa majniške deklaracije in ustanovitve »Narodnega sveta« leta 1918., ta bo videl rdečo nit, ki se vije od nemškega misleca vse do »mirotvorne republike« hrvatskega seljaka.

Dr. Joža Glonar:

Zanimiva anketa.

Za veliko noč je zagrebški »Obzor« priredil zanimivo anketo, ki posega globoko v naše kulturne razmere. Raznim hrvaškim in srbskim pisateljem in kulturnim delavcem je predložil dvoje prašanj: 1. Ali se kaže v naši književnosti stagnacija, in 2. če se kaže, kaj so nje glavni vzroki in kako bi se dali odstraniti? Kakor pri vsaki anketi, ki zadeva tako obširen in zamotan problem, se je tudi pri tej pokazala resnica starega pregovora: »Kolikor glav, toliko misli.« Vendar pa pri dosedaj približenih odgovorih v splošnem prevladuje pesimistična nota. Eni so sicer veliki optimisti, drugi pa naravnost priznavajo stagnacijo, tretji jim na to pesimistično polje sledijo vsaj v toliko, da priznavajo, če že ne stagnacije, vsaj krizo v srbohrvaški književni produkciji. Besede, ki so jih napisali ti in oni, veljajo, mutatis mutandis tudi za naše slovenske razmere; kolikor je celotna slika ankete optimistična, izhaja pri njej samo iz neke tehnične enostavnosti te ankete. Prireditelji so pozabili — ali pa nalašč opustili? — vprašati za njih mnenje o tej stvari tudi pri nas tako pomembni in v teh prašanjih sodočujoč faktor, kakor ga tvorijo naši založniki in knjigotroci. Če bi bili vprašani tudi te, bi dobili koš odgovorov, ki bi bili taki, da bi nas vse skupaj postalo strah pred perspektivami naše kulturne bodočnosti, kakor jo vidijo baš naši — založniki in knjigotroci.

Na anketo so doslej odgovorili: Dr. N. Andrič, Slavko Batušić, Milan Begović, Julije Benesić, Dragan Bubić, M. Čurčin, S. Galogaža, Stjepko Ilijić, Gustav Krklec, Josip Kulundžić, Branimir Livadić, Branko Mašić, Ahmed Muradbegović, Nehajev-Cihlar, Izidora Sekulić, Pavle Popović, Ljub. Stojanović, Djuro Vilo- vić. Ti prvi odgovori so približni v »Obzoru«, ki je izšel na veliko soboto; nadaljni bodo natisnjeni v onem redu, v katerem bodo prišli. Že površen pogled na ta »kulturni parlament«, ki se je zbral v prvi številki, nam kaže, da so se v njem oglasili zastopniki najrazličnejših struj, stari in mladi, Hrvati enako kakor Srbi, Zagrebčani in Belgradčani. Iz obilice teh tako različnih mnenj je na prvi pogled težko dobiti kakšno zaključko. Književniki so individualisti, ki se ne vežejo radi vsi za eno in enotno geslo. Vendar pa se — to konstatira uredništvo samo! — v teh tako različnih mnenjih kažejo nazori dveh popolnoma različnih strank; oglasili so se stari, zaslužni in danes že manj aktivni pisci, poleg njih pa mladi, ki prekipujejo v polni moči vstvarjanja in po večini v svojih delih še niso prišli do definitivnega izraza. Razumljivo je, da so prvi kritičnejši in bližji teoretičnemu razglabljanju. Oni so elementi dela in bi v sedanjih kulturnih produkciji radi videli več ustaljenosti, kulturne zrelosti in manj žolca. Toda zveze med stari in mladimi so vendarle žive, naravnost zamotane, tako da je večkrat o kakem piscu težko reči, v katero kategorijo sodi. Mnoge stare veže z mladimi tudi nezadovoljstvo, ker so mladi ravno tako nezadovoljni. Krklec in Vilo- vić, ki producirata mnogo in dobro, ne revoltirata samo proti družbi, ampak tudi proti književnikom samim. Večina mlajših pa misli, da stagnacije ni, in to je na vse zadnje razumljivo, ker mladi mnogo delajo. Njihovi očitki veljajo našim razmeram, naši družbi in našemu javnemu življenju, in zato niti ne podajajo nobenih stvarnih predlogov. Edina ideja, ki bi mogla danes hrvaške knjižne razmere nekoliko popoboljšati, je predlog Batušića, da se osnuj velika revija z najvišjim in najstrožjim merilom, kjer se naj koncentrirajo vse literarno ustvarjanje. Kdor pa opazuje razvoj hrvaških revij v letih po prevratu bolj od strani, bo ravno ta predlog sprejel z največjo skepsjo. Ravno za hrvaške razmere je v tej dobi najbolj značilno cepljenje in neprestano poskušanje z novimi revijami, ki včasih niti prvega letnika niso končale. To je znak, da med hrvaškimi literati za tako enotno, strogo urejevanje literarno revijo ni pravega duševnega razpoloženja: take bojevitosti je nemogoče spraviti vse skupaj pod eno kapo. Na drugi strani pa so ti neuspehi poskusi literarna podjetja v čitajoči javnosti diskreditirali: kdo si bo naročil novo hrvaško literarno revijo, ko je vendar videl, da se je toliko takih poskusov po kratki dobi žalostno in klavirno izjalovilo?

Fine in globoke besede je ob tej prilici

napisala srbska pisateljica Izidora Sekulić, ki pravi takoj v začetku, da beseda stagnacija v tem slučaju ni srečno izbrana. Ne gre toliko za nekako oslabele in mrtvilo, kolikor za raztepenost in prazno tratenje moči. Kolektiven narodni napor je brez pravega cilja in nejasen, zato pa nihče ne mara discipline in avtoritete, zato tudi ni nikake koncentracije, strogih linij in oblik, nikakega teženja za idealom. Književne energije so brez svetlinj. Iz raznovrstnosti moči, ki se danes gibljejo, ni mogoče sestaviti prave simfonije. Sicer pa ni čudo, saj je vsa okolica, v kateri pisec živi, ravno tako brez pravega ritma in reda. Kje se kake moči stavijo v službo kake avtoritete? Kje čujejo velike izpovedi in velike zaobljube? Tukaj bi trebalo najprej zagrabiti, saj je jasno, da je gozd gol, neploden in mrzel, če so v njem umolknele ptice ali pa so se celo izselile. Povrh pa vplivata na pisatelje kvarno še dve negativnosti: pomanjkanje prave kritike in siromaštvo. Iz obojega izhaja poleg drugega slaba kultura, pomanjkanje avtoritete in ponosa. Prave kritike nimamo, ker je ni, in ker je nihče ne mara. Eden glavnih principov današnjega sveta je odklanjanje avtoritet. Kritiko odklanjajo avtorji, kar pa je še huje, je dejstvo, da njene potrebe ne čutijo čitatelji, naše občinstvo. Kadar si je želijo, si je ne želijo odkritosrčno, čitajo in zapomnijo pa si jo samo takrat, kadar je osebna in pamfletska. Danes ni več nikake ljubezni za poglavitov v stvar, potrebe po pravi oceni in lepoti avtoritete. Razbrzdani in domišljavi, ali razočarani in skeptični odklanjajo današnji človek tako v posamezniku kakor v celi družbi roko, ki vodi, in sodbo, ki jemlje orožje iz rok. O siromaštvu naših pisateljev, o tej naši sramoti in bolezn, govoriti pa je težko in sramotno.

Te besede veljajo v enaki meri za nas Slovence, kakor za Hrvate in Srbe.

Anton Lajovic:

Še ena beseda o programih.

Prav zelo razširjeno je mnenje, da nima nikakega smisla hoteti na kakorkoli način vplivati na umetnostno in kulturno življenje. Vsak tak vpliv se zdi kot nekako umetno poseganje v naraven tok življenja, kateri mora imeti le kvarne posledice. Na takem stališču stojijo ne samo mnogi umetniki temveč tudi številni lajki-amaterji, ki odklanjajo vsako umetnostno politiko kot nekaj protinaravnega in nesmiselnega.

In vendar življenje korak za korakom kaže, da to naziranje ne more biti pravo. Saj vendar kulturna in umetnostna politika ne more imeti drugega smisla, kot da naj se umetnostno življenje, kolikor je to po naravi stvari mogoče, razvija smoteno in da naj je ekonomično v svojih naporih.

Praktičen vzgled:

Glasbena Matica je bila svojčas založila Foersterjevo opero »Gorenjski slavček«. Založila jo je v precejšnji nakladi, tako da so ostale še cele skladowice tega dela, potem ko so ga dobili že vsi člani Glasbene Matice. Te skladowice so ležale dolga leta in niti enega eksemplara ni bilo mogoče spraviti v denar. Ko se je po posredilo intendantu Hubadu in njegovim sodelavcem vdihniti tej operi z nekimi preureditvami novo življenje in jo privedi do zopetne izvedbe, je Glasbena Matica v najkrajšem času prodala vso naklado, tako da so ji ostali samo potrebni eksemplari za njen arhiv. Jasno je torej videti, kako dalekosežne posledice ima izvajanje kakega dela na sprejemajoči narod.

Prav posebno je treba poudariti oni avtoritativni moment, kateri učinkuje na publiko tako smerodajno. Dela, katera se izvajajo v javnosti, dobijo nehoti neko moč avtoritete in postanejo kajipoti publiko, po katerih naj si ona orijentira svoje umetnostno zanimanje. Ker je širša publika v umetnostnem, kakor tudi v splošno-kulturnem pogledu dovolj neorijentirana, je nujno navezana na avtoritete in se zato drži omejenih kajipotov skoro suženjsko.

Nikakor torej ne more biti vseeno, kake stvari se izvajajo.

Če samo vzamem glasbeno življenje, postane vprašanje umetnostne politike akutno takoj, če se ozrem na koncertno življenje in pa na operni repertoar recimo ene sezone. Gotovo imam pri tem v svojih rokah da prinesem kulturno jako pomembna dela, ali pa nasprotno zopet dela, ki za sabo ne pustijo nikakega sledu in za katere je storjen napor bil vržen v vodo. Oni, ki dela program koncertne sezone ali pa oni, ki si naredi načrt za operno sezono, oba prideta na vsak način v položaj, da tehtata, katera dela naj prineseta in v kakem redu. Tako tehtanje ni nič drugega kot umetnostna politika.

Ni pa nikakega enostavnega principa, kateri bi bil odločilen za to, v kako smer naj se odloči intendant, ki dela operni repertoar ali koncertant, ki dela načrt za koncertno sezono.

Zakaj umetnostna in kulturna politika, kakor vsaka druga politika je v tem, da svoje udejstvovanje prilagodiš valovanju življenja in da vodiš račun o trenutnih lokalnih prilikah in duševnih potrebah. Tudi v umetnostni politiki lahko velja, da kar je za Ljubljano slabo, ni nujno slabo tudi za Belgrad in kar je za Belgrad ali Zagreb dobro, ni nujno dobro za Ljubljano. Čeravno je mogoče najti za umetnostno politiko v naši državi tudi skupne smerice, katerih opu-

stitev se brezdvomno more smatrati kot umetnostno-politična napaka.

Naj navedem zopet vzgled. Belgrad je bil pred svetovno in balkansko vojno razmeroma majhno mesto, čegar duševne sile so bile tako okupirane po notranji in zunanji politiki, da je naravno bil interes za umetnost razmeroma majhen. Belgrad pred tem vojskama ni imel opere. Šele par let po prevratu se je staro gledališče vnovič preuredilo in uvedla se je stalna opera. Gledališče v Belgradu je bilo že pred prevratom in sicer od leta 1911 dalje državno gledališče. V zakonu, s katerim se je podržavilo, kakor tudi v kazališni uredbi izdani temeljem tega zakona je izrecno poudarjen narodno-kulturni namen belgrajskega gledališča.

Prav naravno bi bilo torej in vsakdo bi pričakoval, da bo belgrajsko gledališče, ko je slavnostno začelo s stalno opero, s svojo prvo predstavo tudi podčrtalo svojo kulturno misijo. Kot tako nacionalno delo je imelo tedaj že na razpolago opero Petra Konjo- vića »Vilin vešč«, ki je narodna tako po svoji snovi kot v izdatni meri tudi po svoji muziki, in katero je bilo že med vojsko izvedlo zagrebško gledališče.

Toda belgrajska opera ob tem slavnostnem ter za belgrajsko glasbeno življenje celopohalnem trenutku ni izvedla Konjo- vićeve ali pa kake druge jugoslovanske opere, dasi jih je bilo precej na razpolago. Tega ni storila, temveč stalna opera se je otvorila z neko novo-laško opero, če se ne motim z »Madame Butterfly«.

Mislím, da je to dejanje belgrajskega gledališča prav gotovo smatrati za umetnostno-politični greh. — Pri sestavitvi programov kot eminentno umetnostno-političnem činu je torej treba ozir jemati kot že rečeno na konkretne prilike in duševne potrebe. Ne bo pa teh potreb ceniti iz vidika navadnega običnega temveč iz idealnega vidika kulturne dobrobiti naroda. Če bi se na primer oziral le na vulgarnne potrebe naša obražene mase, boš primoran, da vpelješ mesto opere najbanalnejšo opereto, mestu visoko umetniške tragedije ordinarno burko in tako izpremeniš gledališče iz kulturnega zavoda v navadno bar-barsko zabavišče.

Če torej gre za koncertne programe ali za gledališki repertoar pri nas v Sloveniji, si moraš najprej biti na jasnem, kako je trenutno duševno stanje našega naroda. Le tedaj boš mogel izbrati in nuditi narodu taka dela, od katerih je pričakovati zanj kulturne koristi.

Če gledam duševnost našega naroda na kateremkoli polju, vidim vsaj jaz, da je naš narod še danes v svojem mišljenju izredno pod vplivom nemške miselnosti in to celo na Kranjskem, še neprimerno bolj pa na Štajerskem. To je za vsakega, ki se zanima za naše duševno življenje in ki ga kritično notri, tako jasno, da se zdi skoro odveč tako povdarjanje, če bi ne bilo premnogo naših ljudi, ki podjarmljeni po nemški mentalnosti nekritično v njej dalje živijo.

Kar se tiče vpliva tujih kultur na naše življenje, sem v principu zato, da naj bi bili vsi tujekulturni vplivi nad nami razmeroma enako močni in odklanjaj absolutno nadmoč katerekoli si bode kulture. Ravno iz razloga tako umevane internacionalnosti nastopam proti forsiranju nemške kulture, ker imamo do danes nad sabo njenega vpliva več kot preveč. Šele tačas, ko bodo polagoma pri nas tuje kulture prišle do njim pripadajoče veljave, šele tačas je po mojih mislih umestno, da poleg njih damo enakopravno mesto tudi nemški kulturi. Dokler pa je to zaželjeno ravnotežje še tako daleč kot danes, pa se mi zdi na mestu, da pobijamo vsako forsiranje nemške kulture.

S tem sem, mislim, že v principu pojasnil, zakaj koncediram Belgradu ali Osijeku, da prinašata drugačne programe od naših, s čemur pa nikakor še ni rečeno, da so taki programi kot jih prinašajo koncerti v teh mestih umetnostno-politično vedno umestni. Zato nosijo odgovornost pač dotični koncertanti. Pri nas pa si tudi mi jemljemo pravico, staviti na kritično tehtnico programe in repertoarje kakršne nam prinaša glasbeno življenje v Sloveniji. Prepričan sem, da vsak umetnostni dogodek pušča globoke sledove v sredi naših najboljših ljudi, nam nikakor ne more biti vse eno, kak oroč orje naše duše in kakšne kulture seme pada na naša polja.

Konečno bi glede Talichovih koncertnih programov, ki jih kot celoto zasledujem, odkar stoji Talich na čelu Češki Filharmoniji pripomnil samo to, da se mi zdijo ti programi skoro ideal koncertnega udejstvovanja takega velikega združenja, kot je Češka Filharmonija. Ona ima stalno na repertoarju prav vse sinfonično glasbo češko od starih do najmodernejših in poleg tega prinaša v krasnem uravnovešenju najboljša dela vseh evropskih kultur. Ne gre torej na slučajnem programu enega samega koncerta hoteti demonstrirati idejne smernice kakega koncertnega instituta, temveč treba je vzeti večletno udejstvovanje, da iz njega vidne postanejo merodajne smernice.

* * *

pr Koncert francoskega kvinteta na pihal (Societ des Instruments a vent de Paris) se vrši v torek, dne 29. t. m. ob 8 zvečer. Spored obsega sledeče točke: 1. Beethoven: Kvintet za oboe, klarinet, fagot, rog in klavir. 2.

¹ Immanuel Kant: Zum ewigen Frieden, herbg. v. Karl Vorländer. Druga izdaja. Leipzig 1919. — Karl Vorländer: Kant u. der Gedanke des Völkerbundes, Leipzig 1919. — Dr. Willy Moog: Kants Ansichten über Krieg u. Frieden 1917.

Gaubert: Sonata za flavto in klavir. 3. a) Roussel: Divertissement, b) Rimski-Korsakov: Scherzo, kvintet za pihala in klavir. 4. a) Rameau: Suita, b) Dussek Odion, c) Debussy: Gradus ad Parnassum, klavir. 5. Jongen: Rapsodija, kvintet za pihala in klavir. — Sedeži in stojšča v predprodaji v Matični knjigarni.

pr Posetniki XI. mladinskega predavanja

ki se vrši danes dopoldne, opozarjamo, da je

začetek tokrat točno ob pol 11 dopoldne.

pr Instrumentalni in vokalni koncert v

Ljubljani. Orkestralno društvo Glasbene Ma-

tice, pod vodstvom prof. Michla in pevski zbor

Glasbene Matice ljubljanske, pod vodstvom

zborovodje Kumarja, priredita v pondeljek,

dne 5. maja v Unionski dvorani instrumentalni

in vokalni koncert. Orkestralno društvo za-

igra s svojim orkestrom tri simfonične sklad-

be, pevski zbor pa nam zapoje celo vrsto mo-

dernih skladb slovenskih skladateljev, ki se

po veliki večini na tem koncertu prvokrat jav-

no izvajajo. Natančnejši spored pričbimo pri-

hodnje dni, danes opozarjamo le občinstvo na

ta koncert, za katerega so vstopnice v pred-

prodaji v Matični knjigarni.

pr Spored »Slavčevega koncerta v so-

boto, dne 3. maja v »Unionu« je sledeči: 1. B.

Smetana: Overture iz opere »Libuša«, izva-

ja orkester drav. div. oblasti; 2. a) Rimski

Korjakov: Arija Sobakina iz opere »Carjeva

nevesta«, b) Rahmaninov: »Gospod je vstal«,

c) Rahmaninov: »Modrost ni cilje«, poje g. Ju-

lij Betetto. 3. a) Jos. Brnobić: »Jadna draga«,

b) Jos. Brnobić: »Mesečina«, c) Fr. Gerbić:

»Žitno polje«, d) E. Adamić: »Ecce Dolor«,

mešani zbori »a capella«. 4. P. J. Čajkovski:

»Manche slave« za orkester. 5. a) A. Lajovic:

»Zunaj na rahlo sapica pih«, b) Jos. Brno-

bić: »Jutro«, c) Glière: »Mi plovemo«, poje

ga. Pavla Lovšetova. b. a) St. Premrl:

»Solčna pesem sv. Franciška« za sopran-

solo, ga. Pavla Lovšetova, bas-solo, g. Be-

tetto, mešan zbor in orkester; b) St. Premrl:

»Jugoslovanska himna« za mešan zbor in or-

kester. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnice

se dobe v Matični knjigarni.

pr Socialna Misel, št. 4 (april), ki izide

v sredi tekočega tedna, prinese na prvem me-

stu velikonočni članek bivšega ministrskega

predsednika, načelnika jugoslovanske demo-

kratske stranke Ljubomira Davidovića o

sedanji krizi v državi. Nato objasnjuje Franjo

Čibej pomen Immanuela Kanta (kojega dve-

stoletnica se pravkar praznuje), v zgodovini

moderne kulture. P. Angelik Tominec nade-

ljuje zanimivo debato o moralni indifferenci

bogastva. V Pregledu podaja Cosmopolita svo-

je misli o vseslovanski ideji, kar bo gotovo

vsak z interesom bral. Potem pa sledi nov ode-

delek: Stanje ljudskoizobraževalnega dela

med Sloveni, ki ima namen podati naši jav-

nosti točno sliko o delu, ki ga vrše vse naše

izobraževalne organizacije katerihkoli nazi-

ranj in struj med širšimi sloji. Topot je objav-

ljeno poročilo o ljudski univerzi v Mariboru

in o socialistični delavski izobraževalni orga-

nizaciji »Svoboda«. Na koncu se nadaljuje an-

keta o verskonravstvenem prepovedu in sicer

sta se oglasila topot vseučiliška profesorja

Karel Ozvald in Josip Ujčić. — Kakor

izvem, pripravljaja »Socialna Misel« za to leto

še več števil v zelo aktualno vsebino obdobja

pomena za slovensko kulturno življenje in

napredek.

pr »Dom in Svet« 2. številka. Ta številka,

ki izide te dni, se more upravičeno imeno-

vati dramatska in gledališka številka. Ivan

Pregelj nadaljuje svoj roman Šmonca z II. de-

lom Gostosevci, kjer mestoma piše popolno-

ma v stilu drame. Miran Jarc je napisal do-

lenjski metropoli Novemu mestu posvečeno

črtico Razpredajoči se valovi. Ksaver Meško

je zastopal s črtico Jesen. Janez Jalen priob-

čuje prvo dejanje svoje nove drame Srenja.

V pesniškem delu stoji na prvem mestu glo-

boko dramatična Balada o gospodu Joštu Iva-

na Robide. Stanko Majcen ima pesem Drevo,

Anton Vodnik dvoje pesmi Večer dogori in

Uspavanko. T. Seliškar pa Obup. J. Debevec

nadaljuje prevod Dantejeve Divine Commedi-

je. — Izredno pester in zanimiv je Prosvetni

del te številke, ki je posvečen gledališču. Fr.

Koblar mu je napisal za uvod nekaj o bistvu.

Nato slede: Marija Vera: Kako igralec ustvar-

ja, Fr. Lipah: Opombe k notranji režiji, O.

Sest: O sceničnem ozračju, Josip Vidmar: O

gledališki kritiki, Ivan Vurnik: O gledališču

kot zgradbi, Silvester Škerlj: Misi o gledali-

šču bodočnosti, Stane Melihar: Gledališče in

film, Miran Jarc: O lutkovnem gledališču in

Adolf Robida: Shakespeare v ljubljanski dra-

mi. Zaključek tvorijo Fr. Koblarjeve kritike

dramatskih del, ki so izšla zadnje čase pri

nas (Rozmanov Testament, Skrbnišek-Cankar-

jev Hlapec Jernej in njegova pravica, Remčevi

Užitkarji, P. Golje Peterčkove poslednje san-

nje i. dr.). Tudi ilustracije so vse v okviru

programa. Med tekstom so nasejane skice, ki

kazuje razvoj in tipe gledališča, ki jih je oskr-

bel Iv. Vurnik k svojemu članku; umetniška

priloga prinaša reprodukcije Beštrovih foto-

grafij iz nekaterih Shakespearejevih vprizo-

ritev v Ljubljani. — Ta številka Doma in Sve-

ta zasluži vse priznanje in tvori v okvirju svo-

jega programa po vsebini in zaokroženosti li-

terarno celoto, ki bo zanimala vsakogar, kdor

gleda s paznim očesom na razvoj slovenske

drame in gledališča.

pr Vrtec in Angelček. Izšla je št. 5—6 z

zelo zanimivo vsebino. Dobita se tudi še šte-

vilki 1—2 in 3—4. Vrtec z Angelčkom stane

15 Din, Angelček sam 5 Din na leto. Uprav-

ništvo je v Ljubljani Sv. Petra c. 80.

pr Občni zbor Slovenske Matice, ki se je

vršil dne 13. aprila t. l. tedaj ob 60letnici

obstanka Slovenske Matice, je izvolil po ve-

čini stari odbor ter ga dopolnil z gospodoma

dr. Al. Gradnikom in dr. Joža Glonarjem ter

novim nadzorstvom. Iz poročil je razvidno,

da je izdala Slovenska Matica v zadnjem tri-

letju upoštevala težke gnotne razmere 11

publikacij v 51.000 izvodih in zemljevid slo-

venskega ozemlja v 10.000 izvodih. Napram

izdatkom za te izdaje v znesku Din 239.284

stoji popolnoma neobremenjeno premoženje

Slov. Matice in knjižna zaloga v tržni vred-

nosti okroglo 1 milijona dinarjev. V pripravi

za tisk prihodnje izdaje je zaključni zvezek

slovenske zemlje, to je štajerske in Prekmur-

ja in IV. zvezek dr. Mencingerjevih izbranih

episov.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Nedelja, 27. aprila: »Ana Karenina«. Izven.

Pondeljek, 28. aprila: »Dom«. Red D.

Gospodarstvo.

Cene v prvem četrtletju.

Dva znaka sta posebno značilna: dvig

dinarja in pa depresija na efektivnem trgu.

Dinar je notiral v Curihu v začetku

leta 6.50, se je dvignil v začetku marca na

7.30 in je bil koncem marca na 7.10. Temu dvi-

gu dinarja je sledil sedev devizni trg; dinar

je šel v prvem četrtletju za ca. 10 odstotkov

gor, za ravno toliko so pa šle devize nazaj.

Izjema je, kakor vemo Pariz, ki hodi svoja

pota. Najnižje so bile devize takrat, ko je bil

dinar 7.30. 2. januarja so notirali: Dunaj 0.125,

Milan 385, London 385, ček Newyork 89, Pariz

450, Curih 1555, Praga 260; 31. marca: Du-

naj 0.115, Milan 352, London 350, ček New-

york 81, Pariz 445, Curih 1410, Praga 245.

Od efektov omenimo Trbovlje: v za-

četku leta 945, 31. marca 725, 17. aprila 610.

Na blagovnem trgu pa cene niso sle-

dile dvigu dinarja in so ostale večinoma stal-

ne. Poglejmo pšenico: 5. 1. 328, v začetku fe-

bruarja 352, sredi februarja 382, koncem

marca 330. Moka je šla pa le nazaj: 2. 1. 6,

1. 2. 6.05—6.15, 1.3. 5.80—5.90, 15. 3. 5.80,

31. 3. 5.72. Zelo so pa padla teleta in pra-

sičiči: teleta 2. 1. 22.5, 27. 3. 14—17, torej za

30 odstotkov; pilani prašiči od 26—27 na 22.5

od 23.5, nepitani 24.25—25 na 20—22.5, torej

12—14 odstotkov.

Zelo stalno je bilo v cenah importno

blago. Sladkor v kockah januarja 21.25, fe-

bruarja 22, sredi marca 21.5. Riž nespreme-

njen, Burma zmeraj 7.90. Kava trdna; Rio

na primer 7. 1. 34.5, v začetku februarja 35,

v začetku marca 35.5, sredi marca 36.25. Cene

tekstilij so bile še sredi aprila skoraj iste

kakor 1. januarja.

g Vporaba soli v Jugoslaviji. Jugoslavija

potrebuje na leto 12.000 vagonov soli, pridobiva

je pa samo 9400 vagonov — 7000 v Tuzli in

dvakrat po 1200 v dveh obmorskih solinah.

2600 vagonov pa mora uvažati. Uprava držav-

ni monopolov hoče kriti vso potrebo doma in

bodo napravili nove solnice pri Ulcinj ob čr-

nogorski obali.

g Izvoz sliv. Iz statistike poljedelskega

ministrstva je razvidno, da se je lani iz naeš

države izvozilo 38.000 ton sliv, od tega 30.000

ton v vrečah, 6000 ton etvirano v zabojih in

2000 ton marmelade. Vrednost izvoza sliv se

ceni na 210 milijonov dinarjev. Do meseca

maja se bo izvozilo še 5—4 milijone kg sliv.

g Produkcija hmelja v Sloveniji. Lani je

znašal (po cenitvi) pridelek hmelja v Slove-

niji 6000 meterskih stotov.

g S tržišča jaje. Največ se sedaj prodaja

v Nemčiji na bazi 160 švicarskih frankov. Na

Dunaju se plačujejo naša jajca po 1350—1450

avstrijskih kron po komadu. Mažarska kakor

tudi Romunija ne izvažati. London notira 12

šilingov in 6 penc za 120 komadov, Milan 540

do 580 ducat.

g Svetovno trgovsko brodovje. Sredi leta

1923. je vsebovalo vse trgovsko brodovje

sveta 65 milijonov ton po 2.83 m³. Od srede

1923 se je brodovje pomnožilo za 800.000 ton.

Nemčija, ki je bila zgubila po določbah miru

Torek, 29. aprila: zaprto.

Sreda, 30. aprila: Ana Karenina, delavska predsta-

va. — Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Nedelja, 27. aprila: Traviata, goslovanje gospe

Weseli-Polla iz Zagreba in g. E. Tomiča iz

Belgrada. — Izven.

Pondeljek, 28. aprila: Možiček in plesni večer. —

Red B. — Začetek ob 8.

Torek, 29. aprila: zaprto.

Sreda, 30. aprila: Evgenij Onjegin. — Red C.

Tomč je kot Pinkerton v Puccinijevi

operi »Madame Butterfly« napravil prijeten

vrt. Glas ima mehak, zvonek, ne sicer kdo-

vevako izdatnega, pa se je vendar dobro uve-

ljal, kadar ga orkester ni preveč brezob-

zirno topil. Po značaju in barvi ima glas vse

lastnosti prožnega lirčnega tenorja. Edino,

kar včasih nekoliko pomoti, je pevčeva nava-

da, da večkrat na posameznem zvoku proti

sredini prehitro neraste in zopet prehitro

upade; pa to morda zadeva samo osebni ob-

čut, ali, če ni, se more mimogrede v pravo

smer naravnati. Občinstvo je umetnost dra-

gega gosta pristržno priznavalo. K.

skoraj vse svoje brodovje, je že spet na sed-

mem mestu; parnikov ima že polovico to-

liko, kakor jih je imela leta 1

Zanimivosti.

Uničevalni žarki.

Angleško časopisje je pred kratkim poročalo, da se je angleškemu inženirju in učnjaku H. Rindellu-Matthewsu v posrečilo iznajti čudovite žarke, ki v gotovem obsegu vse uničijo in razdenejo. Nekateri strokovnjaki so objavili o tej iznajdbi svoja mnenja, katerih vsebina bi bila v kratkem sledeča:

Ta iznajdba je izzvala veliko razburjenje v vojnih krogih. Čemu bi žrtvovala v resnici država velikanske svote za zračno mornarico, če lahko vstavi skrivnostno moč vsaki motor in žarke. Iz drugega razloga so bili veseli te iznajdbe tudi pacifisti, pristaši vesoljnega miru, ki so mislili, da se ne ponovijo več strahote zračne vojske, ko se le-te bombe na brezorožna mesta. Žalibog so vsi ti upi prezgodnji. Vojna tehnika je imela sredstvo proti nevidnim žarkom, še predno so bili ti žarki odkriti. To pomoč nudi kemija v obliki umetne megle, zastora, kateri skriva v potrebnem trenutku letalo pred sovražnikom. To sredstvo so uspešno rabili pri napadu in tudi obrambi med zadnjo nemško vojsko vojne ladje, posebno drage oklopnice. Od tega časa je napravilo izdelovanje umetne megle znatne uspehe: zavesa iz dima je postala bolj gosta in se lahko raztegne na kilometre daleč. Posebne uspehe so napravile ameriške Zedinjene države, ki so opremile vsako svoje letalo in vojno ladjo z posebno tekočino. Njene kemične sestavine so državna skrivnost. Ob letu ali plovbi brzga se ta tekočina po zraku in takoj razširi gosto belo meglo, ki je popolnoma slika oblakom. Vojna ladja ali letalo, ki se mora braniti pred nevidnim virom uničevalnih žarkov, si torej lahko pomaga na ta način, da postane popolnoma nevidna.

Tako eni. Drugi pa sodijo drugače. Iz francoskih listov je razvidno, da prispejajo tudi ti iznajdbi veliko važnost. Žarki se imenujejo termalni ali tudi hudičevi žarki. Sotrudnik »Matina« je poprašal za mnenje znanega francoskega učenjaka, ki je iznašel takozvane infrardeče žarke, dr. M. Charbonneau-ja, ki je izjavil, da je princip teh novih fermalnih žarkov našel že znani elektrotehnik Tesla, ki je po rodu Hrvat. Charbonneau meni, da ti uničevalni žarki niso identični ne z ultravioletnimi ne z infrardečimi žarki. »Po mojem mnenju so londonski poskusi v neposredni zvezi s svojočasnim razkritjem avstrijskega (hrvatskega) inženirja Nikolaja Tesle (1856), ki je prvi ustvarjal električne valove. S pomočjo teh valov se je že davno posrečilo v gotovi razdalji ubiti miško, ustaviti magnet ali prižgati električno žarnico. Že l. 1918 sem francoskemu vojnemu ministru predlagal, porabljati take električne valove v strelskih jarkih za obrambo zoper sovražne napade. Blizu Pariza smo tedaj izvršili več uspešnih poskusov. Toda, ker vojno ministru tedaj ni moglo dati dovolj sredstev za nadaljevanje teh poskusov, je vse prenehalo.«

Sotrudnik Rindell-Matthewsa, ki je nove žarke odkril, pravi, da so ti žarki nekakša steza, po kateri se pošilja neka moč na način elektrike. Dosedaj najdbe še nismo mogli popolnoma preskusiti, ker še nismo mogli zgraditi dosti močnih central. Vemo pa, da razdiralno moč žarkov omejuje samo zmožnost, da se pretvorijo v električno silo. Da bi zavarovali London 80 kilometrov naokoli, bi bilo za začetno napravo treba treh milijonov funtov — ni veliko. Napadi iz zraka bi morali potem saminebi prenehati, kajti nobeno letalo bi ne moglo priti v zavarovani prostor. Marsikaj smo že dosegli: na razdaljo 20 metrov smo ubili miš, smo zažgali smodnik in druge stvari, smo našli električne svetiljke in smo ustavili na motorjih in na letalih magnet. Mislimo, da bi že sedaj lahko spustili v zrak skladišča streliva in da bi lahko morili ljudi že na daljšo razdaljo.

Nekoč je naš asistent zašel v območje žarkov; takrat smo razvili šele petstoti del one moči, ki jo lahko razvijemo danes, pa se je vseeno takoj sesedel in je bil 24 ur brez zavesti. Največji zračni »Zepelin« bi se v območju naših žarkov ne mogel držati niti pet minut, njegovi stroji bi obstali in odeja bi zgorela. Aparat, ki ga potrebujemo za proizvodnjo sile, bi lahko dejali na navaden tovrstni avto. Upamo, da bomo že v prihodnjih tednih svoje poskuse lahko ponovili na večjem prostoru. Napravili bomo tudi poskus, če je mogoče razstreliti granato v zraku, tako da ne more do nas. Granate in plini so omejeni, naša sila pa obsega velikanske prostore. Našo moč tudi lahko reguliramo; človeka lahko ubijemo ali pa ga napravimo za boj nesposobnega samo za en dan ali dva ali pa tudi samo za par ur. Silo lahko proizvajamo v centrali in jo napelujemo v podružnice. Naša najdba bi bila lahko največje koristi v boju proti kobilicam, ker lahko očistimo ozračje v desetih minutah, najsi so oblaki kobilic še tako veliki. Zarke lahko pošljemo osem kilometrov visoko in 80 kilometrov naokoli, in v tem okrožju ne bi moglo živeti nobeno bitje.

Počakati je treba, koliko je resnice na teh podatkih, ki jih priobčuje londonski časopis »Star« — Zvezda —.

London bi bil seveda popolnoma zavarovan in varen pred vsakim zračnim napadom. Odkritje teh žarkov je zbudilo v Londonu veliko pozornost. Posebno še, ko je Rindell-Matthews poskus ponovil in takoj ustavil stroj, ki se je vrtel na drugem koncu laboratorija. Njegova prva naloga je sedaj ta, da razširi delovanje žarkov na razdaljo 300 metrov, potem so pa tudi kilometerske razdalje že osvojene. Rindell-Matthews pravi, da so najbrž tudi Nemci že odkrili take žarke, samo na drugi podlagi. Časopis »Daily Chronicle« pripominja, da bi s pomočjo teh žarkov vojsko sploh napravili nesmiselno; zlasti napadi iz zraka bi bili potem čisto nemogoči.

Vsako približujočo se armado bi lahko ustavili in ne bi mogla naprej. Tako postanejo žarki uničevanja in razdiranja lahko žarki blagoslova.

Mesto, o katerem se največ govori.

Sloviti potovalec Colin Roß nam pripoveduje o mestu Los Angeles v Ameriki. Mesto je prav novo, pred par desetletji komaj znano, ima 600.000 ljudi. Po špansko se izgovori los ángeles, po angleško pa los éjndžiliz. Roß pravi:

Morebiti po svetu ne govorijo toliko o Los Angeles, kakor tukaj mislijo, a v Ameriki se prav gotovo o nobenem mestu toliko ne govori. Če nikdar še ničesar nisi slišal o tem mestu, samo v Ameriko pridi, in takoj ga boš poznal. Mesto leži v Kaliforniji, na zapadni ameriški obali, in ves vzhod in vsa sredina Unije delata reklamo zanj. Če listaš v pusti zimi v Newyorku ali Chicagu po kakšnem ilustriranem časopisu in gledaš vse one čudovite slike, takoj boš videl sonce, palme in oranže, sredo in zadovoljno življenje, ki te čaka ob daljni pacifiški obali. Čudiš se, da je na vzhodu še kaj ljudi in da se niso že vsi preselili v deželo sanj ob Pacifiku. Los Angeles je pa središče in krona te bajne dežele. Ne vem, kako hitro to mesto svoje prebivalstvo podvoji, vem pa, da gre čudovito hitro naprej. Vem tudi, da mesta pred vojsko skoraj bilo ni, da bo pa kar naenkrat doseglo milijon ljudi. Čudil sem se, ko mi nikjer nisomogli povedati, kje je kakšna cesta ali kakšen trg, pa naj si sem vpraševal policista ali hotelskega vratarja ali gospodično v izveštilnici. In če sem se potem vsedel v avto in sem se peljal na slepo srečo v ono smer, kjer sem mislil, da mora biti gotična cesta ali ulica, se nisem čudil več. In razumel sem, zakaj skoraj nikjer ne dobiš nobenega načrta. Saj bi ti tako nič ne koristil. Hiše in ulice rastejo tukaj dobesedno iz tal, kakor gobe po dežju; in znanci so mi pravili, da se v mestnem delu, kjer niso bili že mesece dni, v začetku nič ne spoznajo.

V Ameriki zdajda že itak izredno hitro, vsaj za naše evropske pojme. Ko sem bil v Newyorku, sem videl dvajset do trideset nadstropne nebotičnike, ki so jih zgradili v par tednih. V Los Angeles ti pa napravijo hišo zares čez noč. Zime tam ne poznajo, deževnega časa tudi ne, zato gre vse tako hitro. Podkletijo nič, položijo samo tla, na tla pa postavijo smešno tenko ogrodje; čez ogrodje denejo lepenko, mavec ali ilovico, in hiša je zgrajena. Spredaj pa s cveticami ozaljšana veranda in palme. Znao res zidati, ti prebivalci angleškega mesta. Samo najbolj notranji del, trgovsko mesto, je tak kakor drugod v Uniji. Sicer pa vse široko in odprto, široke ceste, drevoredi, palme, cvetice, zelene ruše. Na rušah pa omenjene hišice z verando in odprto spalnico; tudi reveži jih imajo. Bolj so poceni kakor pa stanovanja v kakršni najemniški hiši.

Mesto petroleja je Los Angeles, mesto oranž in mesto filmov. Mesto, kjer se nastala pravilna bogastva na pravilni način. Mesto, v katero je prišel v zadnjih dneh tolikrat imenovani Sinclair s pet dolarji in je postal potem največji petrolejski bogataš. Že govorijo, da bo Los Angeles postalo največje mesto Amerike. Kaj pa Newyork? Tudi Newyork bo zaostal, pravijo Angličani.

Iz preteklosti predorov.

Marsikdo misli, da so nastali predori šele v času železnice. Pa ni tako. Saj je napravil že stari Nebukdnezar okoli leta 600 pred Kristusom rojstvom 500 čevljev dolg predor. Jeruzalemski vodovod pa, napravljen za časa kralja Davida okoli leta 1000 pred Kristusom, je imel tudi več predorov, in eden je bil 537 metrov dolg. Evpalinus je napravil za vodovod na otoku Samos 1000 m dolg predor. Rimljani so kot prvovrstni zidarji zgradili seveda tudi dosti predorov. Za Vespazijana (69—79 po Kristu) so prevrtali 1000 čevljev debelo skalo. Tudi velika kloaka je deloma predor.

Z razpadom rimske države je kakor marsikaj drugega prenehala tudi gradnja predorov. Šele z iznajdbo smodnika so prišli tudi na misel, da bi jih z njegovo močjo gradili. Prvi večji tak predor so napravili na Francoskem v letih 1679 do 1681. Sledil mu je takozvani »Uerner Loch« na poti čez Sv. Gotard, leta 1707. Ob ta dva grasta skoraj

trd kamen. Leta 1803 so pa napravili na Francoskem prvi predor skozi pesek, kar je seveda veliko težje. Zelo znamenit za one čase je predor pod Temzo v Londonu. Misli-li so nanj že leta 1799, dovršili so ga pa z velikanskim trudom šele leta 1841. Dolg je 1140 angleških čevljev. Ker je angleški čevlji 30,40 cm torej 847 m in je stal 600.000 angleških funtov. Z železnico so pa nastajali seveda večji predori. Prvi železniški predor so napravili na Angleškem med Liverpoolom in Manchesterom v letih 1826 do 1836. Najdaljši predor danes je simplonski, ki mu manjka samo par metrov do dvajset kilometrov. Rusija je že pred vojsko namevala zgraditi predor skozi gorovje Kavkaz, dolg bi bil 23 km. Projektirani predor med Anglijo in Francijo bi imel 45 km dolžine, oni pod Berlingovo cesto med Azijo in Ameriko pa 92 km. To so železniški. Vodovodni in petrolejski predori pa merijo danes že na stotine kilometrov.

HALO! SVETOVNOZNANI

»PEUGEOT« - bicikli

so prispeli v Ljubljano. — Dobavni pri glavnem zastopstvu O. ŽUZEK, Ljubljana, Sodna ulica 11.

NAJSTAREJŠI BANKOVEC.

Najstarejši bankovec, ki še obstoja, je bil izdan za časa prvih vladarskih let prvega cesarja Ming-dinastije (v sredini 14. stoletja) po padcu mongolske dinastije. Ta bankovec je torej starejši kot pa prva pravilna banka v Evropi, ki je bila ustanovljena leta 1401 v Barceloni na Španskem in tri stoletja starejši kot ustanovitev stockholmske banke l. 1663, ki je bila prva banka, ki je izdajala v Evropi papirnati denar. Bankovec ima na zgornjem delu napis: »Splošno veljaven vrednostni papir Taiming-dinastije«. Na obeh straneh se pa še čita: »Vrednostni papir Taiming-dinastije, splošno veljaven pod solncem«. V sredi stoji zapisano z velikimi črkami: »Eden kvan«. (1 kvan = 1000 momov; 1 mom je približno ena avstrijska krona). Pod črkami »kvan« je naslikan bakreni denar, pod tem je pa natiskarno: »Z dovoljenjem našega finančnega ministra je dovoljen tisk vrednostnih papirjev Taiming-dinastije, ki veljajo povsod poleg bakrenega denarja. Kdor ponareja te papirje ali take uporablja, tega se obglavi, kdor pa naznani ali ujame ponarejevalce, ta dobi nagrado 250 srebrnih taelov, poleg tega mu pripada vsa premoženja in nepremična posest zločinca. Dne v mesecu

leja Hugwn — periode. Označba dneva, meseca in leta je vsled starosti tako obledela, da je ni mogoče razčitati. Hugwn-perioda odgovarja letom 1368—1399 našega štetja. Ta bankovec so našli meseca septembra l. 1888 pri podiranju neke hiše v Pekingu. Druge eksemplare imajo v Evropi samo še britski muzej v Londonu, azijski muzej v Petrogradu in kraljevi kabinet za novčance na Švedskem. Marco Polo, italijanski potovalec, piše o kitajskih bankovcih, ki so bili v prometu že v 12. stoletju, sledeče: »Veliki Khan (Kublai) je dal predelati drevesno skorjo v neko vrsto papirja, ki naj bi veljal v celi državi kot plačilno sredstvo.« Na takem papirju je tiskan tudi zgoraj omenjeni bankovec in verjetno je, da so tiskali vse bankovce do l. 1455, ko je bilo razpečanje preklicano, na papir. Iz poskusov, ki jih je napravil prof. Karabacek o izdelovanju papirja v Orientu, sledi, da so imeli Kitajci v izdelovanju papirja, v tisku in v izdajanju papirnega denarja zelo pridne učence drugih narodov, kajti v Siriji so poznali že proti koncu 12. stoletja, v Perziji pa v 13. stoletju papirnati denar, ki je pa ostal le malo časa v veljavi.

NOVO OTVORJENI

moderni damski česalni salon

s prvovrstno postrežbo se cenj. damam priporoča za obisk. — Izdelava vseh lasnih del. — Zaloga parfumerije. — Manicure. — Massage.

ALEKSANDER GJUD ml., KONGRESNI TRG 6.

KAČJI KAMNI.

V časopisu »Federacao« iz Porto Alegre v Braziliji se nahaja zanimiv članek o »kačjih kamnih«, ki delujejo proti piku strupenih kač. (V Braziliji imenujejo te kamne »pedras de veado«, kar bi se po naše reklo »kamni srnjaka« ker so napravljene iz rogovja tam živečega srnjaka) in ki se napravljajo na sledeči način: rogovje razreza- no na majhne koščke, jih obličimo v majhne kroglice in jih žgemo v ognju. Uporaba obstoja v tem, da pritismo tako preparirano rogovje na pičeno mesto, kjer obvisi vsled izstopajoče krvi in odpade potem samo od sebe, nakar nastopi takoj ozdravljenje. Za učinek podaja omenjeni članek popolno garancijo in navaja še celo slučaje z navedbo imen pičenih oseb, kraja in pa vrste kače, tako da moramo verjeti, akoravno se sliši kot čudež. Tudi v Indiji uporabljajo enake kamne že od pradednih časov sem s popolnim uspehom in katere cenijo kot velike dragocenosti. Najboljše kamne v Braziliji daje rogovje takozvana poljske srne (veado cam- ...)

ZEMELJSKI ZAKLADI KANADE.

Po poročilih ameriškega »Bureau of Statistics« se je zvišala produkcija mineralij v l. 1922 na 180.622.000 dolarjev, med tem ko je znašala v l. 1921 6 milijonov dolarjev manj. Vrednost kovin je zrastle v l. 1922 na okroglo 61 milijonov dolarjev (v l. 1921 samo 49 in pol milijonov). Produkcija na kurivu in drugih nekovinah je pa padla za 4 milijone na vsoto 83% milijonov. Vrednost materijala za rudniške in druge, v to svrhu spadajoče, naprave računajo na 35 milijonov.

MOŽ IN ZENA.

Mož in žena gresta k fotografu. Ta jima prigovarja, kakor vsak fotograf, naj se držita malo na smeh. Reče jima: »Preresno, veliko preresno! Nikar ne mislita zmeraj druga druga in napravita malo bolj prijazen obraz.«

ZENSKI RAJ.

Gotovo spet Amerika. In res. Kdor pozna in ve, v kakšni časti je pri Amerikancih ženska, bo gotovo pritril onim strokovnjakom, ki pripisujejo Amerikanci gotov vpliv v avtomobilstvu zadnjih let. Nešteto je v Ameriki žensk vsake starosti in vsakega stanu, ki odločno in strokovnjaki vodijo avto, in sicer same, ne z boječe gledajočim šoferjem ali soprogom ob strani. Stare matere z vozom, naloženim z vnučki, kuharice z avtom, polnim jestevin, so vsakdanji poulični pojav. Zenske so povzročile, da začnemo vožnjo iz voza ven in da ni treba ti- stega sitnega navijanja in skakanja v voz; ženske so izsilile »sedan«, zaprti voz. Amerikanka hoče imeti tudi po dolgi vožnji svoje lasi lepo urejene. Kako se zanimajo za avto! Na zadnji avtomobilski razstavi v New Yorku so šestnajstletne deklice z resnim obrazom preskkušale vse vrline in napake avtov in so živahno debatirale o njih. Zato ni čudno, če imajo ženske tudi vpliv na tehniško konstrukcijo avtov. Voz, ki je težak in se ne da lahko voditi je že naprej izobčen. Vse mora biti tako urejeno, da ženski nikdar ni treba stopiti iz avta in navijati ročico. Ameriška reklama vse dobro ve in se obrača večkrat samo na ženske v sliki in pisavi. Marsikaj časopis je na pon- žujoč način grajal moža, ki ni kupil ženi za bo- žično darilo tega in tega voza s to in to znamko.

DROBTINICE.

Ladijski kompas je iznajdba Flavija Stoja iz Amalfi v l. 1302.

Eni tretjini vsega človeštva je riž naj- glavnejša hrana.

Železno palico za basanje pušk in topov je upeljal prvi knez Leopold I. Anhalt-Des- sanški.

L. 480 pr. Kr. so razumeli že Perzijci oddajati nekaka telegrafska poročila v veli- ke daljave. Trideset let pozneje pa sta iz- našla dva Grka, Demokrites in Kleohsenos, optični telegraf s črkami z uporabljanjem zastavic podnevu in bakelj ponoči.

SOČUTJE.

Gospica Lecouvreur (1692—1730) je igrala nekoč Monimo v Racinovi žaloigri Mitridat. Mi- tridat sama je igral zelo grdi Beaubourg. Ko mu je Lecouvreur zaklicala:

»O gospod, Vi spreminjate svoj obraz, se je oglasil glas iz občinstva: »Le pustite ga, naj ga spremeni, ko je tako strašansko grd!«

Morda ne veš,

da bodo zgradili v Ameriki proti ladjam, ki vtihotaplajo alkohol, veliko brodovje 65 la- dij, ki bo neprestano krožilo ob obali; da so dobili te dni v Mezopotamiji šest palcev dolgo kost, ki je služila kot pero za klinasto pisavo;

da je bila ljubljanska škofija ustanov- ljena 6. junija leta 1461;

da ponujajo slovitemu francoskemu bok- serju Carpentieru, ki se bori danes na Du- naju, 50.000 do 75.000 dolarjev za en sam boj v Ameriki;

da je mesto Klajpda (Memel), ki so ga sedaj prisodili Litvi, v par tednih izdalo 15 vrst novih poštinih znamk;

da je voditelj ekspedicije na najvišjo goro sveta, general Bruce (brus), nevarno obolel in da bodo morali zato ekspedicijo morebiti opustiti;

da so na razstavo vevin v Londonu poslali svoje izdelke tudi moški in sicer prav izborne stvari;

da so napravili na svetovni britanski raz- stavi v Londonu poseben oddelek za otroke, ki so se izgubili, da imajo za otroke posebno razstavo in da jih oddaš in dobiš nazaj v posebni sobi, kakor pri nas obleko;

da so napravili Belgijci v afriški državi Kongo veliko cest za avtomobile in da je tako omogočen promet med južno Afriko in Egiptom;

da imajo največje tri ameriške kino- družbe 650 milijonov dolarjev kapitala;

da je bil najstarejši lanski ameriški sa- momorilec star 97 let, najmlajši pa 6;

da je ameriška tovarna kruha Ward po- kupila 16 drugih pekarn in da speče ta druž- ba na leto 390 milijonov hleba kruha;

da preleze polž v eni sekundi poldrog milimeter;

da je najdaljši most na Kitajskem in da je 144 kilometrov dolg, da je pa iz Ljubljane do Trsta po zraku samo 78 kilometrov; da je najbolje, če inseriraš v »Slovenec«.

Cerkveni vestnik.

c Cerkvena slovesnost v čast Marije, Matere dobrega sveta, patrone in varhine družbe sv. Petra Klaverja, se vrši danes ob 4 popoldne v Uršulinski cerkvi. Po govoru in litanijah je darovanje za afriške misijone. Vabljeni so vsi prijatelji katoliških misijonov.

c Sestanek »Sodalitatis Ss. Cordis Jesu« bo v torek, 29. aprila ob 5. popoldne v slemenšču. Poroča g. dr. Peruč o sv. Bernardu kot učitelju duhovnega življenja. — Predsednik.

Naznanila

»TOMBOLA«

nižjih poštinih uslužbencev je vsled tehniških ovir PRELOŽENA na NEDELJO, dne 4. maja 1924.

ODBOR.

Družabni klub priredi v nedeljo, dne 27. t. m. izlet k Sv. Katarini. Odhod ob 8 zjutraj izpred Akademskoga doma na Miklošičevi cesti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Stolna prosveta ima jutri zvečer točno ob 8 v družbeni dvorani v Križankah zaključno predavanje v tej sezoni. Predaval bo topot ž. g. licealni profesor Iv. Mlakar. Prosimo točne udeležbe.

Šišensko prosvetno društvo priredi v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 8 zvečer v samostanski dvorani zanimivo skioptično predavanje Predava g. prof. dr. Sarabon.

Krekova mladina v Ljubljani. Vsi, ki sodelujejo pri igri »Divji lovec« se opozarjajo, da se vrši redna skušnja jutri, v ponedeljek ob 8. zvečer v društvenih prostorih. — Odbor.

Sentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek 28. t. m. ob 8. zvečer v svojih prostorih župnijska ulica 1, I. nad. narodnoobrambeni večer. Spored: 1. Buči morje adrijsko (moški zbor); 2. Soči (deklamacija); 3. prof. dr. Joža Lovrenčič: Goriška prošlost in sedanjost; 4. skioptične slike iz našega Primorja; 5. Gor čez izaro (mešan zbor). Vstop prost. — Odbor.

Družba sv. Elizabete. Osrednji svet družbe sv. Elizabete ima redno mesečno sejo prihodnji torek, t. j. 29. t. m. ob 5. uri popoldne (Jugoslovanska tiskarna).

Frančiškanska prosveta v Ljubljani priredi prihodnji torek skioptično predavanje O Carigradu in Bosporu. To predavanje je nadaljevanje zadnjega in je obenem poslednje v tej sezoni.

Na Strelišču pod Rožnikom se vrši v nedeljo 27. t. m. koncert prvovrstnega orkestra.

Odbor društva slovenskih sodnikov v Ljubljani naznanja tem potom vsem svojim članom, da se letošnji redni občni zbor vrši dne 29. maja 1924 ob tričetrti na 11. dopoldne v Ljubljani, v dvorani števil. 79 justične palače z običajnim dnevnim redom. Poleg tega je predmet razprave tudi zakon o sodijama in osnove podpornega sklada za sluščaj bolezni in smrti. Člani se vabijo k obilni ude-

ležbi ter opozarjajo na §§ 15 in 17 društvenih pravil. (Prijava predlogov najmanj 14 dni prej in pravica do 5 pooblastil.)

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja, da se vrši občni zbor v ponedeljek 28. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine. Ker se bodo na občnem zboru sprejele važne resolucije ter se bodo tudi sklepale o vajeniškem vprašanju itd., se naprošajo vsi člani, da se ga zanesljivo udeležijo. Po končanem občnem zboru se vrši v spodnjih prostorih restavracije Zvezda prijateljski sestanek.

Dijaški vestnik.

d Seja podružnice SDZ za Ljubljano in okolico je preložena vsled zaprek na nedeljo, dne 4. maja ob 11 dopoldne v Ljudskem domu. Vsi odborniki točno! — Tajnik.

KAKOR ROŽA MED TRNJEM
se lahko smatra
MILO „GAZELA“
ki po svoji nedosegljivi kakovosti prekaša vse druge proizvođe.
Beli, čisti in varuje
trpežnost perila!

Turistika in sport.

Ilirija: Hermes. Prvenstvena nogometna tekma med Ilirijo in Hermesom se vrši danes ob 16. uri na igrišču Ilirije. Prvenstvena tekma rezervnih moštvev se prične ob 14.30 kot predigra. Hermes je v zadnjem času lepo napredoval in dosegel že proti monakovskemu T. u. TV. časten rezultat. Od te tekme je svoje moštvo še izpopolnil, tako predstavlja za Ilirijo trdega protivnika in da se more pričakovati zanimive tekme.

Vse modne predmete

ČEPICE, OVRATNIKE, MANSETE, KRAVATE, SAMOVEZNICE, ROBCE, SRAJCE — v krasni izbiri Vam nudi po ugodnih cenah

Drago Schwab — Ljubljana.

Izpred sodišča.

Motenje vere. Bilo je na božični večer. V cerkvi v Zagorju se je zbralo polno ljudi. Polnočnico je opravljal župnik g. Valentin Sitan. Med drugimi sta prišla k polnočnici tudi mizar France Gorišek in pa čevljarški pomočnik Jože Zibret. Ker sta prišla že precej pozno in je bila cerkev že skoro polna, sta ostala za vrati. Bila sta pa, kot so ugotovile priče že na sveti večer, precej pijana in sta se tudi kot taka obnašala. Eden je popeval obredne pesmi, ki jih je pel župnik pred oltarjem, na glas za vrati, drugi pa ga je spremljal. Obenem sta nadlegovala pri vodu ljudi, ki so prihajali in odhajali, s prav neslanimi in posebno za tako opravilo skrajno nedostojnimi opazkami. Zalila sta v skrajni meri čut pobožnih ljudi in njihovo praznično duševno razpoloženje na tak večer s tako sirovimi brezobzirnimi in neslanimi opazkami, da so se vsi navzoči zgražali. Zagovarjala sta se s popolno pijanostjo. Le z ozirom na to, da sta bila res oba precej vinjena, sta bila obsojena samo eden na 3, drugi pa na 2 tedna strogega zapora. Plačati pa morata vse stroške obravnave in izvršitve kazni in pa takso vsak po 50 Din.

«Leninov znak» je bil že parkrat pred ljubljanskim sodiščem. Ta znak je namreč prepovedan in se ga ne sme javno nositi. Včeraj je zopet sedel pred senatom dež. sodišča član svoječasno razpuščenega in zopet dovoljenega društva »Vesne« v Zagorju Janko Čiž. Obtožen je bil, da je nosil kljub prepovedi ta znak z Leninovo glavo, in sicer doma po Zagorju in tudi po raznih izletih. S tem je glasom obtožnice širil boljševizem in nutil prevrat proti obstoječemu redu ter na ta način ruval proti državi. Čiž se je zagovarjal, da je nosil ta znak samo na nedeljskem suknjiču in torej ne pri delu in da tudi ni vedel, da je ta znak prepovedan. Fant je še nekaznovan in je tudi sicer na dobrem glasu kot delavec in tovariš. Bil je oproščen, ker se ni moglo ugotoviti, da je nosil ta znak tudi po prepovedi in tudi ne, če je sploh vedel, da ta prepoved obstoja. Bil je oproščen na podlagi zakonskega določila »In dubio pro reo«.

Pazite, kaj kupite in tudi od koga in za kakšno ceno! Ta pažnja, na katero smo že opetovano opozarjali, bi bila že marsikoga obvarovala nerodnih potov, sitnosti, preglavic in tudi občutnih kazni. Zivljenje uči namreč, da bi se tatvine raznega blaga občutno zmanjšale, če bi tatovi ne dobili odjemalcev, ki jim pokupijo ukradeno blago, ki je seveda vedno precej ceneje. V resnici pa je večkrat to blago neprimerno drago, ker pridejo naknadna plačila zelo pogosto v obliki zapornih pozivov za nastop kazni. Tako se je zgodilo tudi nekemu Cirilu Bogataju. Zadeva pa se je razvila tako-le: V noči na 9. oktobra je bil ukraden

posestniku Matiji Jenku v Todražu iz hleva konj, vreden 2500 Din. Tega konja je izsledil Jenko pri posestniku Alojziju Robanu, ki ima svoje posestvo že preko italijanske meje. Ta mu je pa povedal, da je kupil konja od nekega Cirila Bogataja iz škofjeloškega okraja. Bogataja so prijeli in ga zaprli v škofji Loki, odkoder pa jim je ušel. Končno pa se je izkazalo, da je Bogataj tega konja kupil od nekega neznanca ob meji in je bil vsled tega obsojen samo radi sumljivega nakupa na 6 mesecev ječe.

Poizvedovanja.

Zlata zapestnica s briljanti se je izgubila v petek 25. aprila zvečer od opernega gledališča do Kopališke ulice (Kolezije, kopališče). Pošten najditelj se naproša, da jo proti nagradi vrne v trgovino I. Kos, Sv. Petra cesta 23.

Šmarnice 1924. Dr. Brumat. Na sveto Goro. Sveta gora ima zelo zanimivo, dogodkov bogato zgodovino, zato je danes, ko se je otvorilo svetišče vnovič, knjiga prav aktualna. Sklepajo se tudi trgovske pogodbe s Italijo in bo našim romarjem zopet omogočen obisk te svetovnoznane božje poti. Knjiga velja lično vezana v platno z rdečo obrezo 24 Din.

Od prejšnjih let so v zalogi sledeče šmarnice:

Lavretanske šmarnice. Spisal dr. J. Jerše. Vezane z rdečo obrezo 30 Din.

Marija in sv. maša. Šmarnice. Spisal V. Bernik. Vezane z rdečo obrezo 20 Din.

Znamenje na nebu. Šmarnice. Spisal dr. J. Jerše. Vezane z rdečo obrezo 30 Din.

Govori za majnik. Govoril Fr. S. Finžgar. Cena 20 Din.

Naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Kaučuk pete in
kaučuk podplate

nosijo otroci in odrasli, ker so trpežni, cenj in udobni za nošnjo.

POZOR! Slavnemu občinstvu se vljudno **POZOR!** priporočam za vsa

slikarska in pleskarska dela

Jamčim za pošteno in solidno delo 2 leti. Obrnite se na:

JOZEFA STARETA,

slikarskega mojstra, ORLOVA ULICA števil. 7. 2428

1 VODOVODNEGA
MONTERJA

IŠČE županstvo obč. Bled. Za to usposobljene osebe naj vložijo prošnje s pričevali o dosedanjem delovanju in navedbo plačilnih pogojev na županstvo Bled.

POROČITI

SE ŽELIM z dekletom ali vdovo do 35 let, ki poseduje posestvo, najraje v bližini Ljubljane ali kakem prometnem kraju Slovenije. Sem 29 let star, prijetne zunanosti, pol milijona K premoženja. Neanonimne ponudbe je poslati na upr. pod »Marljivi gospodar«.

KOVAŠKI pomočnik izurjen v izdelovanju sekir, motik in dr. poljedelskega orodja, želi mesta. Ponudbe na upravo pod »FUZINA«.

UČENCA

ki je fizično močno razvit in z dobr. uspehom dovršil šolo, sprejem v trgovino z meš. blagom. — **ANDREJ KROZELJ nasled., Dobova pri Brežicah.** 2384

BOLJSI POSEL

trezna in delavna moč, vajejen poljskemu delu ter kmetijskim, dobi mesto kot MAJER; event. sprejem proti mesečni plačaji za to mesto starejšega kmečkega fanta, vajenega gospodarstva, ki se hoče obenem izučiti sodo- vičarske obrti. — Kje, pove uprava pod šifro »DOBER POSEL« št. 2388.

Iščem star. ŽENSKO k 9 mesecev star. otroku, samo za čez dan. O. Arnež, Strmi pot 6, Ljubljana.

2 ČEVLJARSKA POMOČNIKA dobro izveščana, sprejme takoj Ant. Breclji, čevljar, mojster, Gajeva ulica št. 2.

Resen družabnik

ki ima dobre zveze z dobavitelji in odjemalci, se sprejme v engros trgovino s poljskimi pridelki. — Kavcije zmožni imajo prednost. Kapital, pisarne, skladišča in vozovi na razpolago. Ponudbe na: Poštni predal 39, Ljubljana. 2381

NAPRODAJ je HIŠA

z malim posestvom in že vpeljana trgovino z mešanim blagom v bližini Ljubljane. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 2411.

Iščem gospodinjjo

za župnijski marof. Biti mora zdrava in poštena ter znati priprosto kuhati in imeti veselje do svinjereje. Ponudbe na upravo lista pod »MAROF števil. 2413«.

1 STRAŽNIKA

IŠČE županstvo obč. Bled. Prosilci naj vložijo prošnje s pričevali dosedanj. službovanja, znanja jezikov in navedbo plačilnih pogojev na županstvo občine Bled.

GOSPODINJA

samostojna, snažna, pridna in zdrava, dobra kuharica, ki bi opravljala tudi druga hišna dela, se sprejme takoj v trgovski hiši. — Prednost imajo vdove, ki znajo tudi malo šivati in ljubijo otroke. Ponudbe z navedbo starosti in dosedanjega službovanja pod »Dobra plača in preskrba« št. 2368 na upravn. ništvo »Slovenca«.

PREKLICUJEM

tem potom svojo hčer IVA- NO KNIFIC in svarim vsakogar, naj jej ničesar ne posodi ali kupi od nje, ker jaz za njene dolgeve nisem plačnica. — **Marija Podgoršek v Smledniku.**

Ponudim

VEČJE POSOJLO

proti dobavi stanovanja in intabulaciji v kakem mestu ali velikem trgu Slovenije. Rabim tri sobe, eno čumna- to poleg vseh pritliklin. Za- željeni vrt nasadim in oskr- bujem rad sam. Miroljubna stranka. Nakup hiše, takoj ali pozneje, možen. Pisma nasloviti: P. G. VIŠNJAN, pošta Višnja gora. 2369

KNJIGOVODJA - BILANCIST

IŠČE za popoldanske ure (3—7) primerne dela proti zmernemu honorarju. — Ponudbe na Aloma Company, Ljubljana, pod šifro »PO- STRANSKI ZASLUŽEK«.

2 MOTORNI KOLESI

NAPRODAJ. — Prvo skoro novo, 2½HP, drugo s pri- klopnim vozom, 5½HP. CE- LOVSKA CESTA števil. 26, nadstr. Spodnja šiška.

Abonente za celodnevno hrano

sprejmejo na

KONGRESNEM TRGU št. 2, v KLETI.

Notar Ante Zevnik
Olga Mlekuševa

poročena

Višnja gora 26. aprila 1924 Bovec

PLAČILNA

NATAKARICA

se sprejme za kopališko restavracijo. — Samo poštene, dobro izurjene prosilke fi- nega obnašanja, vljudne in delovne, naj se oglašijo z navedbo dosedanjih služb in morebitnimi prepisi sprice- val, ki se ne vračajo, na upravo »Slovenca« pod šif- ro: »KOPALIŠKA RESTAU- RACIJA« števil. 2431.

PROSTOVOLJNA

javna dražba

pohištva in kuhinjske opreme se bo vršila dne 2. maja o 9 dopoldne. Gledališča ul. št. 2, III. nadstropje. 2419

PRODA se BOMBAŽ

za čiščenje strojev (Putz- wolle). Manufakt. KRISPER Ljubljana, Rožna ulica 19.

POZORI

Cenjena naročila za popra- vlja peč in štedilnikov po zelo nizkih cenah sprejema **FRANC HORN**, pečarski mojster, Rožna ulica št. 27, dvorišče. 2425

DIN 250.000.—

POSJILA IŠČEM proti in- tabulaciji na veliko, lepo posestvo v večjem kraju na Dolenji. V zraven spadajoči hiši upnik ali posredovalcu v najem stanovanje z vrtom in njivami. — Ponudbe na upravo pod »POSJILO«.

Najboljša KOLESA

ŠIVALNE STROJE, vsako- vrstne stenske in žepne URE ter BUDILKE, kakor tudi kolesne PLAŠČE in zračnice ter vse dele koles kupite najceneje v trgovini **PLEVEL — v PRESKI** pri Medvodah. 2357

ODDAM takoj

MEBLOVANO SOBO s posebnim vhomod, z eno ali 2 posteljama. Naslov v upravnistvu pod št. 2421.

ORGLJE

s HARMONIJEJ nove, 8 registr., napredaj po ugodni ceni. Fr. JENKO, Mengeš 104. — Vsakovrst- na popravila izvršuje solidno. 2427

Inserirajte

v »Slovenca«!

NAPRODAJ:

otroška POSTELJA, polica, brus, bet, dvokolesni mo- čan voz. Hrenova ulica 19.

DVE URADNICI

zmožni slov. in nem. jezika, z 2 letno prakso, ena izveščana v knjigovodstvu ter korespondenci, druga veščana popolnoma korespon- denca, deloma tudi italijan- ter vseh pisarniških poslov, želita premeniti službo. — Ponudbe na upravo lista pod »DOBRA MOČ«. 2414

Zahvala.

Ob priliki bolezni in smrti mojega nepozabnega soproga

Antona Vilfana

sem prejela toliko izrazov sožalja osebno in pismeno, da mi je ne- močje zahvaliti se vsem posamič. Zato se najtopleje zahvaljujem tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraženo mi toplo sožalje in čast, v tolikem številu izkazano blagemu pokojniku na zadnji poti ter za krasne vence in šopke vsem p. n. osebam, rodbinam in društvom. — Zlasti še g. duh. svet. S. Zupanu za duševno to- lažbo, g. prim. dr. Stojcu in univ. prof. dr. Plečniku za prijazne ob- iske in pomoč v bolezni, č. duhovščini za spremstvo, g. ravn. Šaplija za lep aranžma ob pogrebu, tukajšnji šoli, županstvu, vsem korpo- racijam ter vsemu p. n. občinstvu: Bog plačaj.

JEZICA, dne 26. aprila 1924.

MARJETA VILFAN.

Zahvala.

Za mnogobrojno in iskreno sočutje povodom smrti nepozabnega soproga, brata itd., gospoda

Antona Močnika

se najiskrenejše zahvaljujem prečastiti duhovščini, vsemu mnogobrojnemu spremstvu za izraze sočutja in za po- darjene vence, pevcem za žalne popevke in vsem drugim.

Celje, dne 26. aprila 1924.

Žalujoča

ZOFKA MOČNIK in SORODNIKI.

Danijel Zupanc

ZLATAR — LJUBLJANA
Woltova ulica šte. 6.
Izdeluje vsake vrste zlate in
srebrne VERIŽICE, poročne
PRSTANE, UHANE, OBE-
SKE in druge predmete. Iz-
vršuje vsa popravila hitro in
po nizki ceni. Staro zlato in
srebro se po najvišji ceni
vzame v račun. 2227

**Trgovina modnih
čevljev**
in specialist za
ortopedično in
anatomično
obuvalo.
Fran Szaniner, Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 1

ZNIZANE CENE

za otroške VOZIČKE!

Novi modeli. Poslužujte se
izdelkov domače tovarne,
otroških vozičkov in dvo-
koles »TRIBUNA« F. B. L.
Ljubljana, Karlovska cesta 4.
Istotam se dobijo po znižani
ceni nova dvokolesa, mali
pomožni motorčki, šivalni
stroji in pneumatika; spre-
jemajo se v polno popravilo
za emajliranje z ognjem in
poniklanje dvokolesa, otro-
ški vozički, šivalni in razni
drugi stroji. Prodaja se tudi
na obroke. Ceniki franco.

Stavbeno podjetje

Ivan Vižintin, Ljubljana
Molnikova ul. 13. (Stari Vodmat)
Izvršuje nove stavbe, hiše
prizidave in vsa hišna popra-
vila, po lastnih in danih
načrtih.
Delo solidno! Nizke cene!

Najceneje

Edino iz Trbov. revirja

PREMOG

večje in male množine
tudi v VREČAH
dostavlja na dom. Na-
ročila sprejema:
H. PETRIČ, Gosposvet-
ska cesta 16/L. - Tel. 343.

Gradbeno

podjetje

ing.

Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 24.

Najceneje

CEMENT

Prima Portland Trbo-
veljski in Dalmatinski,
dobavlja v poljubnih
množinah. V zalogi tudi
apno. Naročila sprejema
H. PETRIČ, Gosposvet-
ska cesta 16/L. - Tel. 343.

Smrekovega LESA

približno 80 m³, napredaj za
žago. Gozd leži pri Gra-
dišču ob državni cesti. —
ANA SLANC, Gradišče pri
št. Jerneju. 2367

BREJA KOZA

napredaj. — Stranska pot
št. 17, Trnovo. 2397

Stavbena PARCELA

v karlovske predmestju, v
obsegu 4593 m², napredaj. —
ADOLF ZABJEK, Poljan-
ska cesta št. 55. 2398

KRAVA s teletom

dobra mlekarica, napredaj
na Poljanski c. 55, A. Zabej

NAPRODAJ sta ceno

2 hrast. spalnici

s psiho, in 5 hrast. pisalnih
miz na en ključ ter več dr.
pohištva pri J. KURNIK,
mizar, ZG. ŠIŠKA šte. 51.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po
posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI
Kopitarjeva ulica 6/II.

Otroški vozički

DVOKOLESA, ŠIV. STROJI,
MOTORJI (novi in rabljeni)
ceno napredaj. Prodaja tudi
na obroke. — Ceniki franco.

»TRIBUNA« F. B. L.,
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Dalmatinski

la PORTLAND CEMENT

svetovne znamke

„SALONA“

(TOUR)

nudi po najnižji

dnevni ceni

promptno tvornica

»SPLIT«

delniška družba

za cement Portland

iz skladišča

v Ljubljani

Aleksandrova cesta 12

Za spomlad in poletje kupite

najceneje: KLOBUKE

CEPICE slamnike, srajce,

ovratnike, kravate,

dežnike, palice, potrebšćine

za telovadce in turiste pri tvrdki

IVAN KUNOVAR,

Ljubljana, Stari trg 10

Za trgovce in vešje odjemalce

znaten popust.

Ing. Rudolf Treo

stovbenik

vred samo,

Gospodetska c. 12.

Najceneje

DRVA

trda in mehka, žagana

in cepljena, večje in ma-

le množine, od 25 kg

dalje dostavlja na dom.

Naročila sprejema:

H. PETRIČ, Gosposvet-

ska cesta 16/L. - Tel. 343.

Dobro in poceni

kupijo gg. trgovci moško perilo vseh
vrst pri tvornici perila

A. Ražem Co., Ljubljana

žabjak št. 3

Samo na veliko!

Postrežba točna!

WEITZEL

Ingenieur Gesellschaft, Komandit. dr.

Oddelek I.

CENITVE

tehnčnih naprav industrijskih podjetij
in posloplj vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II.

STROKOVNA MNENJA

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III.

STROJI

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
boljše zveze! Zato dobave vseh strojev in
naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stav-
beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu
se priporoča trdka

FRANC CERAR družba

z o. z.

tovarna slamninkov in klobukov

v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo pri
Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova
ulica št. 5.

„Vesna“ Pohlin & drugovi

Kamnik, Slovenija

tvornica vlačnic, rinčic, ključic za čelje, raznih sponk
in kovinskih gumbov

se priporoča za cenjena naročila. Zahtevajte
cenik in vzorce. Trgovci popust. — Pisma na
Ljubljana I, poštni predal 126.

RUSKI TISH

RUSSKAJA PEČATJ

d. z o. z. KRSKO

ima v zalogi vse vrste

RUSKIH KNJIG,

kakor beletristične, znanstvene, šolske in otroške,
velika zaloga not, lastnih izdaj. Posebna biblioteka
je ruski čitajoči publiki za malo odškodnino na
razpolago. — Kataloge pošiljamo brezplačno.

Plačljivo tudi v mesečnih obrokih.

Cene znatno znižane.

Varstvena znamka

V Vašem interesu je, da pri nakupovanju testenin zahtevate pri Vašem trgovcu
„Banatske makarone“ v zavoju po pol kilograma z znamko „Slon“.

Banatski makaroni

so izdelani iz pristnega banaškega pšeničnega zdroba in niso
dražji kot druge testenine. Dobre se povsod.

Pazite na napis in varstveno znamko „Slon“.

Prva Banatska tovarna testenin in umetni mlin, d. d., Veliki Bečkerek.

Glavno zastopstvo za Slovenijo: J. Schuster, Ljubljana, Sv. Petra c. 2.

Trboveljski premož in drva

dobavlja DRUŽBA ILIRIJA, Kralja Petra trg 8

Plačilo tudi na obroke — Telefon št. 220

Ime:

R. Miklauc
Ljubljana

bodi vsakemu znano pri
nakupu blaga

za obleko in perilo.

Sloviša kuhinja

ameriških državnih ladij

Dobra, preminjajoča se in obilna hrana, prvo-
vrstno pripravljena in servirana je ponos velikih
in mirno plovečih ladij Državne Ameriške Linije.
Bodisi da potujete na veličast. »Lewisthanu« ali
na kaki drugi sijajnih ladij Državne Ameriške
Linije, že od prvega dne boste navdušeni po
ameriškem gostoljubju in uslužnosti.

Zahtevajte — brezplačno — ilustriran
prospekt in razpored ladij!

UNITED STATES LINES

Beograd, Palata Beogradske Zdruga, Preko Hotel Bristol;
Zagreb, Srednje Hrvatskih železnih Zadruga, Milano-
vičeva ulica, Preko puta kolodvora; Ljubljana, Boudarstvo
Zjediniteljske Ameriške Države, Dunajska cesta št. 29; Sarajevo,
Hrvat-kih železnih zadruga za Bosna i Hercegovina,
Alexandrova ulica 52; Susak, Banka za Pomorstvo.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja
priznana prvovrstne bronaste
ZVONOVE čistih glasov po
konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z o. z.

Gradi električne centrale in naprave.
Velika zaloga motorjev in električnega materiala.
Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna.
Na željo poset inženirja brezplačno.

LIUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.

MARIBOR, Veterinjska ulica 11. Telefon 239.

Prostovoljna javna dražba.

V NEDELJO, 4. MAJA 1924 ob 10. uri
dopoldne se prodajo v Velikem Mengšu šte. 85
na javni dražbi:

Hiša št. 85 v Velikem Mengšu z gospodar.
posloplji in vrtom; hiša je zidana, z opeko krita, pritl.,
3 sobe, kuhinja, prostorna veža, 6 podstrešnih sob, v
najboljšem stanju, sredi trga Mengš ob glavni cesti;
gospodarska posloplja zidana, z opeko krita, zelo ob-
sežna, moderni betonirani svinjaki, hlev za 12 glav ži-
vine, pod, šupa, 2 skladišča. — Mlatilnica z motorjem
308 Volt, 7½ HP, 100 m kablja. — Kosilni stroj; —
2 dvovprežni, usnjati kočiji, 1 zapravljivček,
1 lep konj, 9 let star, 1 krava-mlekarica. Štirje
gozdi z deloma zrelo smrekovino in borovino, blizu
trga, 7 oralo. — Šest njiv, izredno dobrih, posejanih,
blizu trga, 7 oralo.

Prodajalo se bode posamič in vse skupaj.

Dražbeni pogoji so na vpogled pri Ivanu Zupanu
v Velikem Mengšu št. 85 in pri dr. Franu Trampužu,
odvetniku v Kamniku. 2213

Močno, lepo in poceni

sukno

in kamnari, blaznino,
cefr, tiskano (druk) plat-
no, volneno blago in vse
manufakturno robo kupi-
te edino v veletrgovni
R. STERMEČKI, Celje. Kdor na verjame, naj se sam prepriča.
Zaloga velikanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoj.

Zajamčeno popravljeno

Lokomobili

Lanz-Wolff, izdel. l. 1914-22

HP	HP	Novi
10-15	90-120	26-42
15-20	100-130	30-50
20-25	120-170	40-65
25-30	130-190	50-80
30-40	150-200	70-100
40-50	170-230	100-140
50-60	200-300	120-130
60-75	300-400	140-170
70-80	400-500	170-190
85-100	500-600	200-290

Prvovrstno generalno popravljeno
Preiskusi. Enoletno tovarniško
jamstvo. Popolna montaža.
Oglejte si našo stalno nalogo.

Motorji na surovo olje

bencin-motorji

vse mlinске stroje

Prvovrstne izvršitve, naprave

modernih mlinov

re onstruktija in prezidave

že obstoječih mlinov po

modernem sistemu

silosi in

tovarske žitnice

naprave za

transport žita

Velika zaloga v Zagrebu.

Obisk inženirja, projekti,

prospekti in katalogi brez-

plačno.

Točna dobava. Cene zmern.

Transmitije. Popolna montaža

Braća Fischer d. d.

Zagreb, Pantovčak 5.

P. n.

Šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet do-
speli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opre mah

za rodbinsko in obrtno
rabo. Istotam vseh vrst
čevljarski stroji „Adier“
kakor: cilindri, levorčni
in krojaški.

Pouk v vezenju ter
krpanju perila in
nogavic (šitovanje) brez-
plačno edino le pri:

Josip Petelin

Ljubljana,

blizu Prešernovega spome-

nika ob vodi.

Popravila sprejemamo!

I. preoblikovalnica

damskih slamninkov in

moških klobukov

Barborič & Završan

Ljubljana, Mestni trg 7

izdeluje po najnovejših mo-
delih. Istotam velika zaloga

damskih slamninkov, naki-

tenih in praznih ter razno-

vrstnega nakita.

Brata Eberl nosl.

Martinc, Černe & Co

družba z o. z.

Ljubljana, Igriška ul. 6. (polec dram-

skega gledališča.)

Ustanovljeno 1842

Najstarejša pisarska in

tržišna. Trdka v Sloveniji

Prezema pisanje stavb,

pohištva, centralnih peč, elek-

trnih konstrukcij itd.

Črtoslikarstvo na steklo, zid,

Ogled v odprti trgovini!

Razstava

pomladnih novosti za dame in gospode

v nedeljo, dne 27. aprila 1924

odprto od 9 zj. do 1 pop. in od pol 3 do 10 zvečer

P. Magdič

Ljubljana,

nasproti glavne pošte.

Slamnike in klobuke

kupite najceneje v modnem salonu

K. Stadler, Ljubljana, Sv. Petra c. 23/1
Istotam se preoblikuje, prebarva in okinča.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekti in reference daje **Jugo-hag**Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Poziv

delničarjem Delniške družbe združ. pivov. Žalec in Laško.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani vabi posestnike delnic Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško, da predložijo svoje delnice v zamenjavo proti delnicam Delniške družbe pivovarne »Union« VII. emisije, sklenjene na občnem zboru dne 14. aprila 1924.

Za vsaki dve delnici Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško s kuponom pro 1923/1924 ter z nadaljnjimi kuponi in s talonom izroči imenovani zavod eno delnico Delniške družbe pivovarne »Union« VII. emisije s kuponom pro 1923/1924.

Zamenjava se vrši od 28. aprila do vštelega 15. maja 1924 pri likvidaturi kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani, Prešernova ulica števil. 50. Na prijave, ki dosepejo po poteku 15. maja t. l. se ne bo več oziralo.

Za izročene delnice Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško bo izstavil Kreditni zavod za trgovino in industrijo začasno potrdilo, proti kateremu se bo svoječasno — kakor hitro bodo dotiskane nove delnice Delniške družbe pivovarne »Union« — izročilo delnice v efektivnih komadih.

Ljubljana, dne 22. aprila 1924.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo.

TEUDLOFF-KONCERN

JUGOSLAVENSKO D. D.

za promet
armatur, sesalk in strojev

ZAGREB, Zrinjski trg 1, IV. nadstr.

Parne — vodne — plinske ARMATURE, hidranti vseh vrst sesalk in brizgalk za vse vrste ogrevalne brizgalne.

Dvigala

ORODJE za čiščenje, NAPRAVE za razkuževanje, GENERATORJE na sesalni plin, material za poljske železnice, grelna telesa po lastnem sistemu BOGATO ZALOŽENO tvorniško SKLADIŠČE.

— ZASTOPSTVA V VSEH VEČJH MESTIH. —

„SLOVENEČ“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga ins. ent izda veliki ali pa tudi v priprosti

za oglase

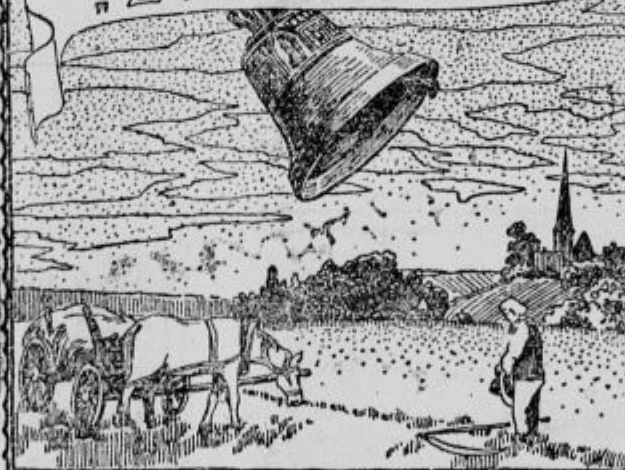
v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov

uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

ZVONOLIVARNA
„ZVONOGLAS“
TOMANOVA ULICA MARIBOR TELEFON št. 74
HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.
RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.

„ZVONOGLAS“

OKUSNO
IZDELANI
BRONASTI
ZVONOVI

HARMONIČNO
AKORDIČNI
TRAJNI
GLASOVI

Restavracija Ivan Sitar-Dolenjske Toplice

nudi p. n. gostom popolno izborno oskrbo za dnevno ceno Din 50.—. Na razpolago lastni gozdi in ribolov. Omnibus Straža-Toplice pri vsakem vlaku.

Točna postrežba.

Krasna zračna lega — 17 tujskih sob

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje

Vzajemna posojilnica večino delnic stavne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštnih poteh.

STROKOVNI URAR

:: Seliškar Ivan ::

za popravila žepnih, budilnih, stenskih, kontrolnih in stolpnih (turnskih) ur
LJUBLJANA, Tržaška c. 8.

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in debelinah nad 30 cm I. in II. vrste, KUPIMO v vsaki množini franko vagon, najraje na progi Zidani most—Brežice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se hlodi lahko ogledajo, na: AND. JAKIL. Krmelj — Dolenjsko. 2218

Pozor posetniki „Zagrebskega velesejma“

Prvorazredne ŠIVALNE STROJE — DVOKOLESA — PNEUMATIKE — DELE za dvokolesa (bicikle) — POTREBŠČINE za šivalne stroje — NOGOMETNE ŽOGE in druge tehniške potrebščine kupujete po najnižjih tovarniških cenah V VELETRGOVINI

EM. FISCHER, ZAGREB

Jurističeva ulica 6.

Generalno zastopstvo tvornic ŠIVALNIH strojev:

»KAYSER« »NAUMANN« »VESTA«

tvornic DVOKOLES (bicikljev):

»KAYSER« »NAUMANN-Germania« »PUCH«

tvornic PNEUMATIKE za dvokolesa:

»GOTHANIA« in »MICHELIN & Co.«

Prodaja na debelo in na drobno!

Stroji za pletenje

(STRICK- und WIRKMASCHINEN)

so prispeli in so pri meni na vpogled:

ročni stroji za pletenje, fabr. Sander & Graff, Chemnitz
št. 8 60 in 70 cm širine; št. 4 50 cm širine
št. 7 36, 60, 70 in 80 cm širine; št. 10 36 cm širine
št. 6 70 cm širine; št. 12 32 cm širine

nadalje v vseh širinah in finočah ročne stroje za pletenje kakor tudi ameriški automat, okrogle, robnookrogle kakor tudi Raschel-stroje tvrdke Feliks Leder, Wien — Wilhelm Barfuss, Apolda — Fritz Schuster, Chemnitz Stalno v zalogi vse potrebščine in IGLE vseh sistemov

SAMOZASTOPSTVO za JUGOSLAVIJO:

ALFRED KOZMA, Osijek I., Županijska ul. 42

Schiffswerft Linz A. G.

Ladjedelnica Linc A. G.

Komercijelno ravnanje:

Wien I., Wollzeile No. 12.

Telefon No. 74.306 in 76.484.

Tovarne v Linz a. d. Donau.

I. oddelek: Livarna za jeklo in železo.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za industrijske in poljedelske svrhe od 5 do 170 HP.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za ladje od 10 do 500 HP — počenši od 80 HP s patentiranim krmilom.

II. oddelek: Gradba ladij.

Motorne in druge rečne ladje vsakega tipa kakor tudi manjše pomorske ladje.

III. oddelek: Gradba motorjev.

Izdelovanje vseh litih, jeklenih in železnih delov v vsaki velikosti.

Obisk inženirja in proračuni na željo brezplačno.